

Startnotitie Milieueffectrapportage Aanpassing waterkering Perkpolder

Dienst Landelijk Gebied, regio Zuid

14 december 2009

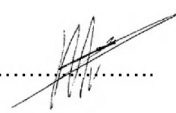
Eindconcept

9T9564.C0

George Hintzenweg 85
Postbus 8520
3009 AM Rotterdam
(010) 443 36 66 Telefoon
(010) 443 36 88 Fax
info@rotterdam.royalhaskoning.com E-mail
www.royalhaskoning.com Internet
Arnhem 09122561 KvK

Documenttitel	Startnotitie Milieueffectrapportage Aanpassing waterkering Perkpolder
Verkorte documenttitel	Startnotitie aanpassing waterkering Perkpolder
Status	Eindconcept
Datum	14 december 2009
Projectnaam	Natuurcompensatie Perkpolder
Projectnummer	9T9564.C0
Opdrachtgever	Dienst Landelijk Gebied, regio Zuid
Referentie	9T9564.C0/R0002/RS/ILAN/Rott

Auteur(s)	Rob Speets, Marloes van Ginkel
Collegiale toets	Mark van Zanten
Datum/paraaf	14 december 2009
Vrijgegeven door	Martin Groenewoud
Datum/paraaf	14 december 2009

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
1 INLEIDING	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Opstellen milieueffectrapport en doel van de startnotitie	1
1.3 Leeswijzer	3
2 GEBIEDSONTWIKKELING PERKPOLDER	4
2.1 Nut en noodzaak van de Gebiedsontwikkeling	4
2.2 Aard en omvang van de Gebiedsontwikkeling	4
3 BESCHRIJVING VAN DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT	6
4 DE INITIATIEFNEMER, BEVOEGD GEZAG EN PROCEDURE	8
4.1 Initiatiefnemer en bevoegd gezag	8
4.2 Procedure en voorgenomen besluit	8
5 BELEIDSKADER	11
5.1 Introductie	11
5.2 Toelichting per milieuthema	12
5.2.1 Bodem	12
5.2.2 Water	12
5.2.3 Landschap, cultuurhistorie en archeologie	13
5.2.4 Natuur	14
5.2.5 Recreatie	14
5.2.6 Woon- en leefmilieu	14
6 HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELINGEN	16
6.1 Inleiding	16
6.2 Algemene karakteristiek van het gebied	16
6.3 Huidige situatie waterkeringen	16
6.4 Bodem	17
6.5 Water	18
6.6 Landschap, cultuurhistorie en archeologie	19
6.7 Natuur	20
6.8 Recreatie	21
6.9 Woon- en leefmilieu	22
7 TE ONDERZOEKEN ALTERNATIEVEN	25
7.1 Inleiding	25
7.2 Referentiealternatief	25
7.3 Alternatief met minimaal benodigd ruimtebeslag	25
7.4 Milieuvriendelijk en duurzaam alternatief	25
7.5 Alternatief met de laagste kostprijs	26
7.6 Meest milieuvriendelijk alternatief	26
7.7 Voorkeursalternatief	26
8 GLOBALE BESCHRIJVING VAN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	27
8.1 Beoordelingskader	27
8.2 Gevolgen voor bodem	28

8.3	Gevolgen voor water	28
8.4	Gevolgen voor het landschap, cultuurhistorie en archeologie	28
8.5	Gevolgen voor de natuur	29
8.6	Gevolgen voor de recreatie	29
8.7	Gevolgen voor woon- en leefmilieu	30
8.8	Kosten	30
9	LITERATUUR	31

Bijlagen

1. Procedureschema Milieueffectrapportage en Dijkversterkingsplan
2. Toelichting Beleidskader

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Met het opheffen van de veerverbinding Kruiningen-Perkpolder, na de opening van de Westerscheldetunnel in maart 2003, is het noordelijk deel van de gemeente Hulst (Kop van Hulst) geïsoleerd komen te liggen. Het doorgaande verkeer is sterk afgenomen en het aantal bezoekers sterk teruggelopen. Hierdoor is de werkgelegenheid en de leefbaarheid in het gebied 'De Kop van Hulst' sterk achteruit gegaan.

De gemeente Hulst is samen met andere overheden en marktpartijen bezig met de herontwikkeling van de voormalige veerhaven in Perkpolder en de omgeving daarvan. Met deze herontwikkeling zal in de Kop van Hulst een nieuwe impuls worden gegeven aan de sociaal-economische ontwikkeling en de leefbaarheid van het gebied.

Rijkswaterstaat Zeeland wil de landbouwpolders grenzend aan de voormalige veerhaven van Perkpolder inzetten voor buitendijkse natuurontwikkeling. Dit komt voort uit verplichtingen rondom de tweede verdieping van de Westerschelde. Afspraken hierover zijn vastgelegd in het Natuurcompensatieprogramma Westerschelde uit 1998.

Deze ontwikkelingen hebben geleid tot de Gebiedsontwikkeling Perkpolder met als doel: *“De totstandkoming van een integrale gebiedsontwikkeling in het gebied tussen Kloosterzande en Perkpolder, teneinde de Kop van Hulst een impuls te geven ten aanzien van economische dynamiek, leefbaarheid, belevingskwaliteit en natuurontwikkeling”*.

Aan de zuidoost zijde van het plangebied van de Gebiedsontwikkeling Perkpolder (in de Oostelijke Perkpolder, Noordhofpolder, en de Noorddijkpolder) wordt een nieuw buitendijks natuurgebied gerealiseerd met een omvang van circa 75 hectare. Deze buitendijkse natuurontwikkeling is onderdeel van het natuurcompensatieprogramma tweede verdieping Westerschelde (40 hectare) en van de opgave voor natuurherstel van het Natuurpakket Westerschelde (35 hectare). De achtergrond en stand van zaken van het project zijn toegelicht in het kader op de volgende bladzijde. Voor de realisatie van de natuurcompensatie zullen de waterkeringen langs de Westerschelde worden aangepast. Figuur 3.2 toont de toekomstige situatie van de keringen.

1.2 Opstellen milieueffectrapport en doel van de startnotitie

Voor de Gebiedsontwikkeling inclusief de aanpassing van de waterkeringen is reeds een Plan-MER vastgesteld (lit 02). Voor de aanpassing van de waterkeringen is ook een Besluit-MER benodigd. Het Besluit-MER gaat alleen over het ontwerp van de waterkeringen binnen het in het Plan-MER vastgestelde tracé. De andere elementen van de Gebiedsontwikkeling komen in het Besluit-MER niet meer aan de orde.

Met deze startnotitie wordt de m.e.r.-procedure voor de Besluit-MER voor de aanpassing van de waterkeringen officieel gestart en aan het publiek kenbaar gemaakt (door aankondiging in verschillende media). Daarnaast wordt via deze startnotitie de verdere procedure inclusief de inspraakmomenten vastgelegd. De startnotitie gaat in op de te onderzoeken alternatieven voor de aanpassing van de waterkering, de mogelijke gevolgen voor het milieu en het bijbehorende kader vanuit beleid, wet- en regelgeving.

Het uiteindelijk, mede op basis van het milieueffectrapport, nader uit te werken voorkeursalternatief voor de aanpassing van de waterkeringen zal worden vastgelegd in het zogenaamde Dijkverleggingsplan. Het Dijkverleggingsplan is ingebed in de procedure van de Waterwet.

Achtergrond en stand van zaken van het project Natuurcompensatie Perkpolder

Op 17 januari 1995 is tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Vlaams Gewest een verdrag gesloten inzake de verruiming van de vaarweg in de Westerschelde (Tractatenblad 1995, nr.51), welk verdrag op 1 juli 1996 van kracht is geworden. Nederland heeft de verplichting op zich genomen herstelwerken uit te voeren ter compensatie van het verlies aan natuurwaarden veroorzaakt door de overeengekomen verruiming van de vaargeul.

Eén van die projecten is het Project Natuurcompensatie Perkpolder. Dit project sluit aan bij het plan van de gemeente Hulst en de Provincie Zeeland om, in samenwerking met andere overheden (waaronder dus ook RWS) en marktpartijen, een grondige herinrichting van het gebied ten noorden van Kloosterzande te bewerkstelligen. Het voornemen is om de economie en de leefbaarheid in de gemeente te versterken door het ontwikkelen van woningen, recreatie en natuur.

Op 10 juni 2004 tekenden de Provincie Zeeland, Rijkswaterstaat Zeeland en de gemeente Hulst een intentieverklaring met het oog op de realisatie van een integraal gebiedsontwikkelingsplan voor Perkpolder en omgeving.

Op donderdag 6 juli 2006 is het schetsontwerp voor de Gebiedsontwikkeling Perkpolder gepresenteerd, waarin het project Natuurcompensatie Perkpolder is geïntegreerd.

Op 19 december 2007 tekenden de Provincie Zeeland, Min. Verkeer & Waterstaat/Rijkswaterstaat Dienst Zeeland, Dienst Landelijk Gebied, Dienst der Domeinen, Staatsbosbeheer, Waterschap Zeeuws-Vlaanderen en de gemeente Hulst de bestuursovereenkomst in zake de ontwikkeling en realisatie van de Gebiedsontwikkeling Perkpolder.

In 2008 is het Projectbureau Perkpolder opgericht. Perkpolder is een PPS (publiek-private samenwerking) waarin de Provincie Zeeland, de Gemeente Hulst, AM en Bouwfonds participeren (www.perkpolder.nl)

Rijkswaterstaat heeft haar voorbereiding en uitvoering van de natuurcompensatie formeel overgedragen aan Dienst Landelijk gebied per januari 2009. Rijkswaterstaat houdt zijn rol als regievoerder.

Voor de integrale gebiedsontwikkeling is in 2007 een Plan-MER opgesteld op basis waarvan een nieuw Bestemmingsplan is gemaakt. Het Bestemmingsplan is op 20 november 2008 door de gemeente Hulst vastgesteld en op 30 juni 2009 door provincie Zeeland goedgekeurd.

Natuurcompensatie Perkpolder als Klimaatbuffer

De Gebiedsontwikkeling Perkpolder vormt een etalage voor klimaatadaptatie (www.klimaatbuffers.nl). Het land wordt duurzaam beschermd tegen overstromingen, terwijl de regio sociaal-economisch direct profijt heeft. In de Gebiedsontwikkeling Perkpolder is sprake van een aantal klimaatadaptaties:

- Schorbuffer: Het gebied dat onder water wordt gezet, groeit door de dagelijkse aanvoer van slib van nature mee met de zeespiegel. Begroeiing en vogels maken het tot een aantrekkelijk gebied.
- Terp: Het voormalige veerplein, dat al hoger ligt dan de polder, wordt nog verder opgehoogd tot een megaterp. Op deze terp op dijkhoogte komt een nieuw dorp met wijds uitzicht over de Westerschelde.
- Golfoverslagbestendige waterkering: het waterrijke landschap in de Westelijke Perkpolder (100 ha) staat op de lange termijn de mogelijkheid van een waterkeringszone niet in de weg. Bij een waterkeringszone wordt de dijk op de kruin en aan de binnenzijde erosiebestendig gemaakt. Overslaand water bij een superstorm zal de veiligheid in dat geval niet in gevaar brengen.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt allereerst de Gebiedsontwikkeling Perkpolder beschreven, de Gebiedsontwikkeling vormt het kader voor de aanpassing van de waterkering. Hoofdstuk 3 beschrijft de voorgenomen activiteit; de aanpassing van de waterkering. Hoofdstuk 4 bevat feitelijke informatie over de initiatiefnemer, het bevoegd gezag, de procedure en het voorgenomen besluit. Daarbij wordt tevens ingegaan op de communicatie rond deze startnotitie en het op te stellen milieueffectrapport. Hoofdstuk 5 geeft een overzicht van relevante beleidsstukken en de eerder gemaakte afspraken en besluiten met betrekking tot de aanpassing van de waterkeringen. De huidige situatie en autonome ontwikkelingen in het gebied die door de voorgenomen activiteit worden beïnvloed komen in hoofdstuk 6 aan de orde. De beschrijving hiervan vindt plaats voor een aantal relevante milieuaspecten. In hoofdstuk 7 wordt de voorgenomen activiteit verder uitgewerkt en worden de in het MER te onderzoeken alternatieven behandeld. Deze startnotitie eindigt met een globale beschrijving van de gevolgen van de voorgenomen activiteit in hoofdstuk 8. Daarbij wordt tevens een voorlopig beoordelingskader geschetst waarmee de alternatieven in het MER zullen worden geëvalueerd.

2 GEBIEDSONTWIKKELING PERKPOLDER

De aanpassing van de waterkeringen maakt onderdeel uit van de Gebiedsontwikkeling Perkpolder. In dat kader staan in de Kop van Hulst diverse ruimtelijke ontwikkelingen op stapel. Alvorens nader in te gaan op de voorgenomen activiteit, te weten de aanpassing van de waterkeringen (hoofdstuk 3), wordt in dit hoofdstuk eerst nader ingegaan op de Gebiedsontwikkeling Perkpolder.

Achtereenvolgens komen in dit hoofdstuk nut en noodzaak van de Gebiedsontwikkeling (paragraaf 2.1) en aard en omvang van de Gebiedsontwikkeling Perkpolder gebaseerd op het voorkeursalternatief uit het Plan-MER (paragraaf 2.2) aan bod.

2.1 Nut en noodzaak van de Gebiedsontwikkeling

De gebiedsontwikkeling Perkpolder heeft tot doel de economische en sociale dynamiek te stimuleren om de leefbaarheid in het noordelijk deel van de gemeente Hulst voor de toekomst te waarborgen. De betrokken overheden zijn met elkaar overeen gekomen deze impuls te realiseren door de ontwikkeling van nieuwe functies, waaronder wonen, recreatie en de aanleg van een nieuw buitendijks natuurgebied. Bovendien hebben de betrokken partijen gezamenlijk innovatieve waterkeringzones ontwikkeld, die met de plannen worden gerealiseerd. Alle functies zijn in samenhang met elkaar ontwikkeld. Daarmee is sprake van een integrale gebiedsontwikkeling.

2.2 Aard en omvang van de Gebiedsontwikkeling

De voorgenomen activiteiten in de Gebiedsontwikkeling Perkpolder zijn beschreven in het Bestemmingsplan en weergegeven in figuur 2.1.

Figuur 2.1: Gebiedsontwikkeling Perkpolder

De Gebiedsontwikkeling Perkpolder, zie ook figuur 2.1, bestaat uit:

- A. Het Hart (voormalig veerplein): Het oude veerplein wordt opgehoogd tot dijkhoogte (+10 meter NAP) en komt als een bastion in het landschap te liggen. Op dit nieuwe Hart van Perkpolder worden maximaal 250 woningen, een hotel met wellnesscentrum en een golfclubhuis gerealiseerd.
- B. De jachthaven (voormalige veerhaven): De voormalige veerhaven wordt omgevormd tot een jachthaven met 350 tot 500 ligplaatsen en bijbehorende voorzieningen. De bestaande woningen op het veerplein worden mogelijk ingepast.
- C. Westelijke Perkpolder: De Westelijke Perkpolder wordt gekenmerkt door een combinatie van recreatie in een waterrijk landschap. Aan de westkant van de polder komen 200 deeltijdwoningen verhoogd in een groene omgeving te liggen. Aan de oostkant van de polder komt een brak waterrijk landschap waar de golfbaan zich doorheen slingert. Ten zuiden van de Kalverdijk liggen enkele holes van de golfbaan in een kleinschaliger en halfopen landschap.
- D. Buitendijkse natuur: Ten zuidoosten van de veerhaven wordt een nieuw buitendijks natuurgebied gerealiseerd van circa 75 hectare. Door de open verbinding met de Westerschelde ontstaat een laag dynamisch slikken- en schorrengebied met hoge natuurwaarden.

3

BESCHRIJVING VAN DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT

In de Gebiedsontwikkeling Perkpolder wordt uitgegaan van het landinwaarts verleggen van de huidige primaire waterkering langs de Westerschelde (zuidzijde veerhaven) ten behoeve van buitendijkse natuurontwikkeling en de bescherming van het op te hogen veerplein ten behoeve van woningbouw.

Figuur 3.1 Uit te voeren werkzaamheden: aanpassingen aan keringen in de bestaande situatie en aanleg van nieuwe keringen

De voorgenoemde activiteit voor dit Besluit-MER omvat het aanpassen van de waterkeringen langs de Westerschelde. Hierbij zal sprake zijn van een aantal specifieke activiteiten en ingrepen. Het betreft op hoofdlijnen:

- Aanleg van een nieuwe primaire waterkering lopende vanuit het Hart van Perkpolder ter plaatse van de N689 in zuidelijke richting, afbuigend ten noorden van Walsoorden naar het oosten en verder oostwaarts aansluitend op de Zeedijk langs de Westerschelde. De primaire waterkering wordt ter plaatse van de N689 extra breed zodat de nieuwe provinciale weg (N689) op de kruin kan worden aangelegd;
- Maken van een bres in de oostelijke Zeedijk van 400 meter in het gedeelte tussen veerhaven en Kalverdijk en het versterken van het binnentalud tegen golfoverslag. De oostelijke Zeedijk blijft onderdeel uitmaken van de primaire waterkering;
- Het versterken van de bestaande glooiing (steenbekleding) van de voormalige veerhaven;
- Het aanleggen van een zogenaamde Koppeldijk langs de buitenzijde van het op te hogen veerplein.

Figuur 3.2 op de volgende bladzijde toont de toekomstige situatie van de waterkeringen.

Na realisatie zullen alle waterkeringen worden overgedragen aan het waterschap, waarna de beheerrol van RWS vervalt.

Figuur 3.2 Toekomstige situatie waterkeringen

4 DE INITIATIEFNEMER, BEVOEGD GEZAG EN PROCEDURE

4.1 Initiatiefnemer en bevoegd gezag

De initiatiefnemers voor de aanpassing van de waterkeringen zijn het Ministerie van Verkeer en Waterstaat en het Waterschap Zeeuws-Vlaanderen. Dienst Landelijk Gebied coördineert het proces en voert de werken uit in opdracht van beide initiatiefnemers.

Adres initiatiefnemers:
Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Rijkswaterstaat Zeeland
Postbus 5014
4330 KA MIDDELBURG

Waterschap Zeeuws-Vlaanderen
Postbus 1000
4330 ZW MIDDELBURG

De m.e.r.-procedure is gekoppeld aan het besluit voor het Dijkverleggingsplan. Hiervoor is Gedeputeerde Staten Provincie Zeeland het bevoegd gezag.

Adres bevoegd gezag:
Gedeputeerde Staten Provincie Zeeland
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

4.2 Procedure en voorgenomen besluit

Om de gebiedsontwikkeling inclusief de aanpassing van de waterkeringen planologisch mogelijk te maken is een nieuw bestemmingplan nodig. Voor de besluitvorming over het bestemmingsplan is een Plan-MER opgesteld. Het bestemmingsplan is op 20 november 2008 door de gemeente Hulst vastgesteld en op 30 juni 2009 door provincie Zeeland goedgekeurd.

Voor aanpassing van de waterkeringen is tevens een besluit nodig volgens de Waterwet. Het voorgenomen besluit betreft: de aanleg of wijziging van een waterstaatswerk volgens art.5.4 van de Waterwet. De aanpassing van de waterkeringen geschiedt overeenkomstig een door de beheerder vastgesteld projectplan. Vanwege de omvang van de aanpassing moet hiervoor een Besluit-MER worden opgesteld. Het projectplan wordt in het vervolg aangeduid als het Dijkverleggingsplan.

M.e.r. -procedure

In het Besluit milieueffectrapportage zijn de activiteiten beschreven waarvoor de m.e.r.-plicht (C-lijst) dan wel m.e.r.-beoordelingsplicht (D-lijst) bestaat. Met betrekking tot de voorgenomen activiteit voor de aanpassing van de waterkeringen is de volgende categorie van activiteiten van belang:

Activiteit	C-lijst
Verleggen of aanpassen waterkering	m.e.r.(activiteit C12.2) Wijziging / uitbreiding zee- of deltadijk van 5 km of meer of wijziging van het dwarsprofiel van 250 m ² of meer

Rol van de m.e.r

Een m.e.r is een hulpmiddel bij de besluitvorming van grote projecten of ingrepen. Het doel van de m.e.r. is, om in de besluitvorming het milieubelang – tussen alle andere belangen – een volwaardige rol te laten spelen. De procedure voor de m.e.r. is vastgelegd in de Wet milieubeheer, Besluit milieueffectrapportage 1994. Het milieueffectrapport (MER) is een belangrijk onderdeel van deze procedure. In het MER worden de effecten van de voorgenomen activiteit op het milieu getoetst, zodat eventuele nadelige gevolgen en/of knelpunten worden herkend en oplossingen worden gevonden.

Binnen de m.e.r.-procedure is sprake van een aantal te doorlopen stappen. In het kader “De 10-stappen van de m.e.r.-procedure” (op de volgende bladzijde) worden de verschillende stappen uit de m.e.r.-procedure toegelicht en worden de formele inspraakmomenten aangegeven.

De procedure voor de besluitvorming van het Dijkverleggingsplan en de daaraan gekoppelde m.e.r.-procedure is schematisch weergegeven in bijlage 1.

Toetsing aan natuurwetgeving

De primaire waterkering grenst aan het Natura 2000-gebied Westerschelde. Op grond van de Natuurbeschermingswet is een toetsing nodig voor nieuwe activiteiten die in of in de nabijheid van een Natura 2000-gebied zijn gepland. Deze toetsing die zich specifiek richt op de bescherming van habitattypen en soorten is reeds uitgevoerd in het kader van de Gebiedsontwikkeling Perkpolder (Provincie Zeeland/Grontmij, 2007). Ten behoeve van de besluitvorming over het nieuwe Bestemmingsplan Perkpolder is naast de Plan-MER voor de gehele gebiedsontwikkeling inclusief de aanpassing van de waterkeringen tevens een passende beoordeling uitgevoerd. Hierin is geconcludeerd dat voor de gebiedsontwikkeling zoals omschreven in deze startnotitie geen sprake zal zijn van permanent significante negatieve effecten.

Rol van de startnotitie

Middels deze startnotitie wordt het initiatief formeel gestart en kenbaar gemaakt aan een breed publiek (door aankondiging in verschillende media, zoals in kranten en op de websites van het ministerie van Verkeer en Waterstaat, de initiatiefnemer en het bevoegd gezag). Het vormt als het ware het scharnierpunt tussen de voorliggende fase waarin alle randvoorwaarden, wensen en ambities van de verschillende betrokken partijen uitgebreid in discussies aan de orde zijn geweest en de vervolgfase waarin de verdere uitwerking plaats vindt.

De 10-stappen van de m.e.r.-procedure

In bijlage 1 is het procedureschema voor de Milieueffectrapportage en het Dijkverleggingsplan opgenomen.

Stap 1: Startnotitie

De startnotitie wordt opgesteld door de initiatiefnemers (Ministerie van Verkeer en Waterstaat en Waterschap Zeeuws Vlaanderen). In dit document wordt beschreven welke alternatieven of varianten er voor de ingreep mogelijk zijn, welke milieueffecten op kunnen treden en hoe deze milieueffecten worden onderzocht.

Stap 2: Inspraak en advies op de startnotitie

De startnotitie wordt door het Bevoegd Gezag (Gedeputeerde Staten Provincie Zeeland) gedurende 6 weken ter inzage gelegd. Zolang de startnotitie ter inzage ligt kan iedereen inspraakreacties indienen bij het Bevoegd Gezag. De inspraak in deze fase van de procedure is vooral bedoeld om inzicht te krijgen in de ideeën van belanghebbenden over de te onderzoeken milieueffecten. De startnotitie en de inspraakreacties worden aan de Commissie voor de milieueffectrapportage (Cie-m.e.r.) toegezonden. De Cie-m.e.r. bestaat uit onafhankelijke deskundigen afkomstig uit verschillende disciplines. Deze brengt aan het Bevoegd Gezag een advies uit over de inhoud van de richtlijnen voor het opstellen van het MER.

Stap 3: Richtlijnen voor het MER

Het Bevoegd Gezag stelt, mede op basis van de inspraakreacties en het advies van de Cie-m.e.r., binnen 13 weken na publicatie van de startnotitie de richtlijnen vast. Daarin staat aangegeven welke alternatieven en welke milieuthema's en -gevolgen in het milieueffectrapport behandeld moeten worden.

Stap 4: Milieueffectrapport (MER)

De initiatiefnemers stelt vervolgens het MER op; in de procedure geldt hiervoor geen tijdslimiet. Uitgangspunt van het MER zijn de richtlijnen van het Bevoegd Gezag. Het MER wordt ingediend bij het Bevoegd Gezag.

Stap 5: Beoordeling aanvaardbaarheid

Het Bevoegd Gezag beoordeelt binnen 6 weken of het MER voldoende informatie bevat voor de besluitvorming. Indien het Bevoegd Gezag het MER aanvaardt, wordt het MER (maximaal 10 weken na indiening) publiekelijk bekend gemaakt.

Stap 6: Publicatie MER en aanvraag of ontwerpbesluit

Het Bevoegd Gezag publiceert het milieueffectrapport met de aanvraag voor het besluit ten behoeve van inspraak en advisering.

Stap 7: Inspraak en advies

Het MER ligt 6 weken ter visie. Insprekers krijgen de gelegenheid om schriftelijk in te gaan op de kwaliteit en de volledigheid van het MER.

Stap 8: Toetsing door de Cie-m.e.r.

Na de inspraak brengt de Cie-m.e.r. binnen 5 weken advies uit over de volledigheid en kwaliteit van het MER. De Cie-m.e.r. presenteert haar oordeel in het zogenoemde 'toetsingsadvies'.

Stap 9: Besluit

Wanneer het m.e.r.-traject goed is doorlopen neemt het Bevoegd Gezag het besluit over het project en koppelt hieraan voorwaarden waaronder het project mag worden uitgevoerd.

Stap 10: Evaluatie van de milieueffecten na realisatie

Bij het besluit wordt een evaluatieprogramma vastgesteld. Tijdens en na de uitvoering van het project wordt geëvalueerd of de daadwerkelijk optredende milieueffecten binnen de grenzen van het besluit blijven. Het is gebruikelijk de resultaten hiervan te publiceren in een evaluatierapport.

5 BELEIDSKADER

5.1 Introductie

Het beleidskader dat van belang is voor de aanpassing van de waterkeringen is divers.

In tabel 5.1 wordt een overzicht gegeven van de relevante beleidsdocumenten voor de thema's bodem, water, landschap, cultuurhistorie en archeologie, natuur, recreatie en het woon- en leefmilieu. Vervolgens wordt een korte omschrijving gegeven voor deze thema's.

Bijlage 2 bevat een uitgebreidere beschrijving van de belangrijkste elementen uit de verschillende beleidsdocumenten.

Tabel 5.1: Overzicht relevante beleidsdocumenten per milieuthema

	Bodem	Water	Landschap, cultuur- historie en archeologie	Natuur	Recreatie	Woon- en leefmilieu
Europees beleid						
EU-Kaderrichtlijn Water	X	X		X		
EU Vogelrichtlijn				X		
EU Habitatrichtlijn				X		
Ramsar (Wetlands) Conventie				X		
Verdrag van Valetta			X			
Nationaal beleid						
Waterbeleid voor de 21 ^e eeuw (WB21)		X				
Waterwet		X				
Vierde Nota Waterhuishouding	X	X		X		
Natura 2000				X		
Derde Kustnota		X				
Nationaal Waterplan		X		X		X
Stroomgebiedbeheerplan Schelde		X				
Nota Ruimte	X	X	X	X		X
Agenda voor een vitaal platteland						X
Actieprogramma Ruimte en Cultuur (Belvédère beleid)			X			
Nota Natuur voor Mensen, Mensen voor Natuur			X	X		
Vernieuwde toeristische agenda					X	X
Brief Beleidsvernieuwing bodembeleid	X					
Kabinetsstandpunt beleidsvernieuwing bodemsanering	X					
Nationaal Milieubeleidsplan 4	X					X
Agenda landschap			X			
Provincie Zeeland						
Omgevingsplan Zeeland	X	X	X	X	X	X
Natuurgebiedplan Zeeland				X		
Provinciaal Sociaal-economisch Beleidsplan						X
Provinciaal Verkeers- en vervoersplan						X
Nota Archeologie	X		X			
Nota Cultuurhistorie en monumenten	X		X			
Planherziening Provinciaal Omgevingsplan		X				

	Bodem	Water	Landschap, cultuur- historie en archeologie	Natuur	Recreatie	Woon- en leefmilieu
Waterschap Zeeuws-Vlaanderen						
Waterkeringbeheerplan		X		X		
Waterbeheersplan (Ontwerp)	x	X				
Ontwerp-Keur Waterschap Zeeuws-Vlaanderen		X				
Zeeuwse Handreiking Watertoets		X				
Gemeente Hulst						
Bestemmingsplan Perkpolder	X	X	X	X	X	X

5.2 Toelichting per milieuthema

5.2.1 Bodem

Conform de brief beleidsvernieuwing bodembeleid wordt er in het Omgevingsplan van de Provincie Zeeland niet meer gestreefd naar het volledig verwijderen van de verontreiniging, maar er wordt getracht de verontreinigde bodems weer geschikt te maken voor ruimtelijke ontwikkelingen en het gewenste maatschappelijke gebruik. Gebruikers van de bodem krijgen meer eigen verantwoordelijkheid en decentrale overheden moeten bij ruimtelijke ordening, inrichting en beheer bewuster met de bodem omgaan. Het Zeeuws Platform bodembeheer vervult een rol in de uitwisseling van kennis en informatie. Dit platform dient tevens als gremium waarin de bevoegde gezagen het bodembeleid op elkaar afstemmen en acties formuleren en uitvoeren.

5.2.2 Water

De Waterwet is op 22 december 2009 van kracht geworden. De Waterwet regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwater, en verbetert de samenhang tussen water en ruimtelijke ordening. De Waterwet vervangt de bestaande wetten voor het waterbeheer in Nederland.

Het Stroomgebiedbeheerplan Schelde richt zich op waterkwaliteit van grond- en oppervlaktewater. Het geeft specifiek aan welke waterkwaliteitsdoelstellingen er gelden, wat de oorzaken zijn van de achterblijvende kwaliteit en welke maatregelen er genomen gaan worden. Het stroomgebiedbeheerplan is een verplichting die voortkomt uit de Kaderrichtlijn Water.

In het Ontwerp Waterbeheersplan 2010 – 2015 van Waterschap Zeeuws-Vlaanderen wordt aangegeven dat het Waterschap zich zal inspannen de uiteindelijk te kiezen ecologische en fysisch/chemische normering en beleidsdoelen te verwezenlijken. Waar mogelijk zal het Waterschap invloed uitoefenen op de keuze van de te behalen doelen. Het gaat er immers om dat er reële doelen worden gesteld, doelen die haalbaar en betaalbaar zijn en waarbij een goede verhouding bestaat tussen inspanning en rendement. Voorts geldt dat ook alle spelers in het veld hun verantwoordelijkheid dragen. Uiteindelijk is het niet zo dat de Europese Kaderrichtlijn Water een verantwoording is van enkel de waterbeheerder. Maatschappijbreed zullen de nodige maatregelen moeten worden genomen. Het betreft dan tevens zaken waarvoor een generieke regelgeving de basis moet zijn. Daarnaast streeft het Waterschap ernaar dat het watersysteem in 2015 voldoet aan de normen van Waterbeheer 21^e eeuw. Op

provinciaal niveau is de Deelstroomgebiedsvisie Zeeland (WB21) een bouwsteen geweest voor het Provinciaal Omgevingsplan Zeeland. In de Keur van het waterschap zijn regels opgenomen voor de bescherming van het watersysteem en de waterkeringen.

De Planherziening provinciaal Omgevingsplan bevat een concrete uitwerking van de paragraaf Waterkwaliteit van het Provinciaal Omgevingsplan Zeeland 2006-2012. De Planherziening geeft de doelen voor de kwaliteit van de wateren in de provincie. Binnen het studiegebied liggen geen KRW-waterlichamen. Voor oppervlaktewateren die niet begrensd zijn als KRW-waterlichaam geldt dat rekening dient te worden gehouden met het principe van niet afwentelen en geen achteruitgang. Dit houdt in dat de ecologische en fysisch-chemische waterkwaliteit in de overige wateren niet mag leiden tot verslechtering van de huidige ecologische en chemische toestand van het ontvangende waterlichaam.

De primaire doelstelling van het Waterkeringplan 2004 -2008 van Waterschap Zeeuws-Vlaanderen is het behoud van de voorgeschreven veiligheid. Om de veiligheid te bewaken zijn landelijke normen vastgelegd waaraan de dijken moeten voldoen. Ook is vastgelegd hoe het Waterschap deze normen moet controleren en hoe hierover gerapporteerd moet worden. De waterkeringen moeten voldoen aan de norm van veiligheid tegen overstroming van 1/4000.

De bestaande zeedijken en de nieuw aan te leggen zeedijken tussen het woongebied op het veerplein en de jachthaven en tussen het buitendijkse natuurgebied en het agrarische gebied hebben in het Bestemmingsplan de bestemming Waterstaat gekregen. Recreatief medegebruik is mogelijk gemaakt. Voor zover de primaire zeedijken tevens een verkeersfunctie vervullen is deze functie mogelijk gemaakt door de aanduiding Verkeer.

5.2.3 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

In 1992 heeft Nederland het Verdrag van Valetta ondertekend. Een uitwerking van het archeologisch beleid is opgenomen in het Omgevingsplan Zeeland 2006-2012 (2006) en de nota Archeologie 2006-2012 (2006). Hierin wordt aangegeven dat in ruimtelijke plannen rekening moet worden gehouden met archeologische waarden. Archeologische waarden moeten zo vroeg mogelijk in het planvormingsproces worden meegewogen. In deze nota is behoud van bekende archeologische waarden in situ (in de bodem) het uitgangspunt. Behoud kan nagestreefd worden door planinpassing en planaanpassing. Wanneer andere belangen, na gedegen afweging, boven de archeologische belangen prevaleren wordt gestreefd naar behoud ex situ door opgraving, uitwerking, rapportage en opslag van deze informatie. De Provincie geeft in de Nota aan dat zij in de periode 2006-2012 de Zeeuwse gemeenten daarbij zullen ondersteunen. Enerzijds door het subsidiëren van gedetailleerde archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaarten voor hun dynamische historische kernen maar ook door het stimuleren van het aanstellen van een gemeentelijk beleidsarcheoloog.

Ten aanzien van cultuurhistorie wordt in de Nota Cultuurhistorie en monumenten, 2007-2012 van de Provincie Zeeland aangegeven dat het doel is om de komende jaren te investeren in het behoud, de ontwikkeling, de ontsluiting en het gebruik van de cultuurhistorie in de Provincie Zeeland.

5.2.4 Natuur

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie en vormt de hoeksteen van het beleid van de EU voor behoud en herstel van biodiversiteit. Het netwerk omvat alle gebieden die zijn beschermd op grond van de Vogelrichtlijn (1979), Habitatrichtlijn (1992) en Ramsar (wetlands) Conventie (1971). De Vogel- en Habitatrichtlijnen zijn in Nederland geïmplementeerd in de Flora- en Faunawet (wanneer het soortenbescherming betreft) en de Natuurbeschermingswet (wanneer het bescherming van gebieden betreft).

De Westerschelde is een Natura 2000-gebied, Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebied en is aangewezen als Wetland (Ramsar Conventie).

Concrete invulling van de natuur van de Zeeuwse Ecologische Hoofdstructuur is in het Natuurgebiedsplan Zeeland vastgelegd (natuurdoeltypenkaart). Het uitgangspunt is hierbij het realiseren van maximale kwaliteit van echte Zeeuwse natuur, die van (inter)nationaal belang is. De gebieden moeten wettelijk beschermd en goed beheerd worden. Zonering en gerichte maatregelen dienen te zorgen voor goede milieucondities, die nodig zijn om de gestelde natuurdoelen te realiseren. Via gerichte maatregelen zullen, aanvullend op het beheer van de Ecologische Hoofdstructuur, kritische soorten extra beschermd worden. Ter verbreding van het natuurbeleid wordt, waar de natuurdoelen dat toelaten, ruimte geboden voor koppeling met andere functies (agrarisch natuurbeheer, waterberging, recreatief medegebruik).

In het Bestemmingsplan is op de oude en nieuwe zeedijken in de oostelijke Perkpolder waar buitendijkse natuur tot stand moet komen, de bestemming Natuur gelegd. De vigerende bestemmingen zoals de bestemming beschermde Dijken van een deel van de Kalverdijk en Noorddijksedijk zijn vervallen. Voor zover de waarden van de dijken verdwijnen, is dat in relatie tot de beoogde natuurontwikkeling verantwoord.

5.2.5 Recreatie

In het kader van de Gebiedsontwikkeling Hulst Noord (Plan Perkpolder) liggen er volgens de Nota Gebiedsontwikkeling Hulst Noord een aantal grote kansen voor toerisme. Enerzijds door de gebiedsontwikkeling ter plaatse, anderzijds door de ingeplande voorzieningen. In de beleidsnota worden in relatie tot de Gebiedsontwikkeling Perkpolder enkele maatregelen genoemd, zoals het opnemen van dagrecreatieve voorzieningen.

5.2.6 Woon- en leefmilieu

De hoofddoelstelling van het Provinciaal Verkeer- en Vervoersplan, Actualisatie (2008) is omschreven als "Zeeland biedt een optimaal verkeer- en vervoersysteem, waarvan de kwaliteit voor de individuele gebruiker in goede verhouding staat tot de kwaliteit van de samenleving als geheel, en dat recht doet aan het evenwicht tussen sociale, economische en ecologische waarden".

Bij de aanleg van wegen, bruggen en viaducten en bij grote reconstructies moet aandacht worden besteed aan de inpassing van de werken in het landschap. Aantasting van de omgeving moet zoveel mogelijk worden voorkomen. Tegelijkertijd wordt rekening gehouden met de 'beleving van de weg': hoe ervaren de weggebruikers het landschap

terwijl zij onderweg zijn. Daarbij worden aan recreatieve routes andere eisen gesteld dan aan de doorgaande wegen tussen woon- en industriegebieden.

In het Bestemmingsplan is vastgesteld dat de provinciale weg N689 de belangrijkste ontsluitingsweg van het plangebied blijft, die zal worden afgestemd op de functie van gebiedsontsluitingsweg voor woon-, recreatie en natuurgebied. De weg zal vanaf Kuitaart worden versmald tot tweebaansweg. De N689 heeft de bestemming Verkeer, daarmee is de weg bestemd tot weg met verkeersfunctie met 2x1 doorgaande rijstroken.

Het beleid van het Provinciaal Sociaal-Economisch Beleidsplan (PSEB) (2009) richt zich enerzijds op concentratie, uitbouw en versterking van economische activiteiten in havens en stedelijke ontwikkelingsgebieden en anderzijds op behoud en versterking van de groenblauwe oase. In beide gebieden moet worden geïnvesteerd, zowel in kwaliteit als in economische en sociaal-culturele vitaliteit. Een belangrijke kracht voor de Zeeuwse economie is de aanwezige diversiteit. Deze dient als basis voor verdere dynamiek en ontwikkeling van Zeeland. Behoud en versterking van de diversiteit is daarbij essentieel.

Het Omgevingsplan Zeeland (2006) integreert het provinciale beleid zoals dat tot dusver was opgenomen in het Streekplan Zeeland, het Milieubeleidsplan Groen Licht en het Waterhuishoudingsplan Samen Slim met Water. Het Omgevingsplan brengt het beleid voor de fysieke leefomgeving samen in één beleidsplan. Ook de uitwerking van de Kaderrichtlijn Water is opgenomen in dit plan. Uitgangspunt voor het Omgevingsplan Zeeland is duurzame ontwikkeling waarbij het gaat om drie dimensies: mens, welvaart en omgeving. Enkele speerpunten uit het plan zijn: herstructurering van de kust, klimaatbeleid en kustveiligheid, een multifunctioneel platteland (groenblauwe hoofdstructuur met kansen voor recreatie en landbouw), cultuurhistorie en beeldkwaliteit. In het Omgevingsplan Zeeland wordt ook aandacht besteed aan luchtkwaliteit en geluid. Ten aanzien van geluid stelt de Provincie zich ten doel dat in 2010 alle situaties waar het verkeer de geluidsbelasting van 63 decibel overschrijdt, zijn aangepakt.

6 HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELINGEN

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen beschreven voor het gebied Perkpolder en omgeving voor zover van belang voor de aanpassing van de waterkeringen. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de huidige karakteristiek van het gebied en de verschillende milieuthema's: bodem en water, landschap, cultuurhistorie en archeologie, natuur, recreatie en het woon- en leefmilieu. De genoemde thema's zullen in het MER onderzocht worden op effecten die specifiek verband houden met de aanpassing van de waterkeringen. De omvang van het beïnvloede gebied, het studiegebied, kan daarbij per thema verschillen. In de hierna gegeven beschrijving is het studiegebied ruim gedefinieerd.

Onder de autonome ontwikkeling wordt de ontwikkeling van het milieu verstaan die plaats vindt bij het ingezette en/of voorgenomen/vastgestelde beleid. Het initiatief dat de aanleiding vormt voor het opstellen van de startnotitie behoort niet tot de autonome ontwikkeling.

6.2 Algemene karakteristiek van het gebied

De Kop van Hulst maakt deel uit van het voor de Zeeuwse Delta karakteristieke zeekleilandschap. Als gevolg van de vele en eeuwenlange overstromingen en getijdenafzettingen ontstonden, door opslibbing van klei en zand, slikken en schorren die steeds hoger kwamen te liggen. De mens heeft de hoger gelegen schorren ingedijkt en vervolgens in gebruik genomen voor de landbouw.

Het zeekleilandschap kent een lange agrarische geschiedenis. Dit landschap is zeer geschikt voor landbouw vanwege een goed beheersbaar waterpeil, een structuur die geschikt is voor landbouw en een zeer voedzame en draagkrachtige bodem.

Foto 6.1 Impressie van enkele typische kenmerken van Perkpolder (links de Zeedijk, rechts de Kalverdijk)

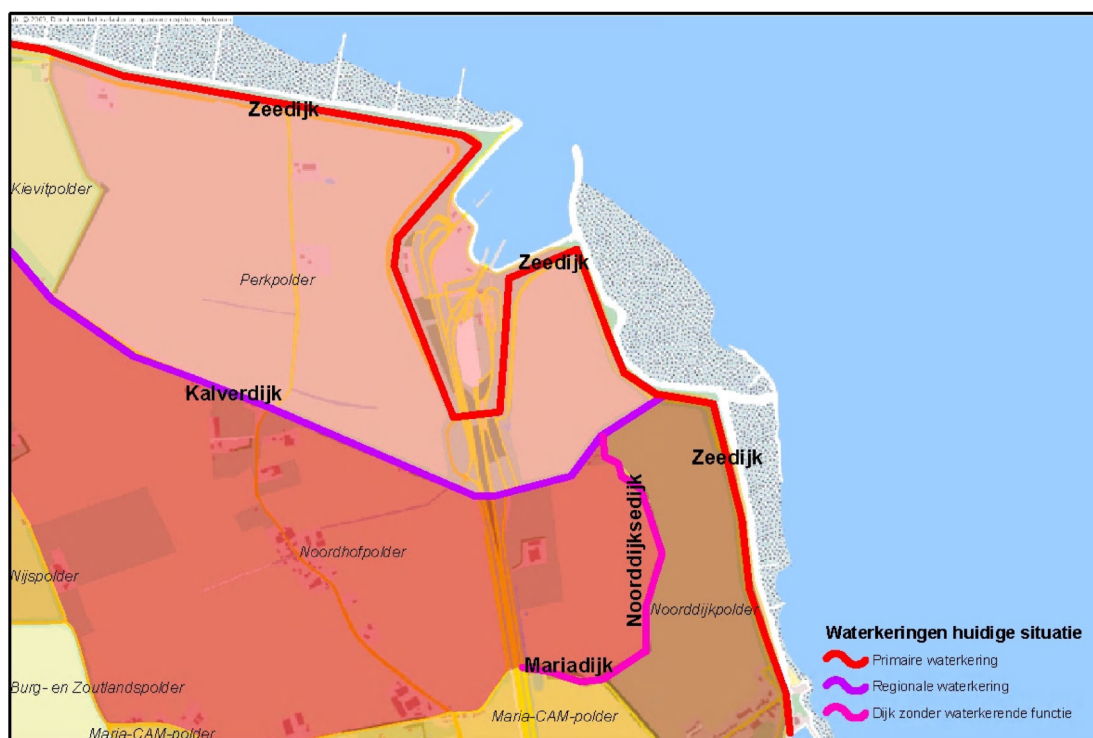

6.3 Huidige situatie waterkeringen

De waterkeringen die het plangebied beschermen tegen overstromingen behoren tot dijkkringgebied 32 (Zeeuws Vlaanderen). Voor dijkkring 32 geldt een veiligheidsnorm van 1 op 4.000. Dit betekent dat de primaire waterkering bestand moet zijn tegen omstandigheden die gemiddeld eens in de 4.000 jaar voorkomen.

De in het studiegebied aanwezige dijken zijn: de Zeedijk, de Kalverdijk, de Noorddijksedijk en de Mariadijk. De Zeedijk is de primaire waterkering langs de Westerschelde. De Kalverdijk is een compartimenteringsdijk, en doet dienst als regionale waterkering. De Noorddijksedijk en de Mariadijk hebben geen waterkerende functie meer. In figuur 6.2 zijn de locaties van de primaire en regionale waterkeringen, de Noorddijksedijk en Mariadijk (die beide geen waterkerende functie meer hebben) in de huidige situatie weergegeven.

Figuur 6.2 Locaties en namen van de dijken en polders in de huidige situatie

In de jaren tachtig is de versterking van de primaire dijken in het plangebied (dijkring 32) in het kader van de Deltawet afgerond. Recent zijn in het kader van het project Zeeweringen bij meerdere dijken de steenzettingen vervangen. In 2001 is de versterking van de Zeedijk ten oosten en ten westen van de veerhaven uitgevoerd. De steenbekleding op de taluds rondom de haven zelf moet nog vervangen worden. Rijkswaterstaat Zeeland draagt het beheer van de dijken over aan het Waterschap Zeeuws-Vlaanderen; het waterbeheer blijft bij Rijkswaterstaat Zeeland.

6.4 Bodem

De bodemopbouw in Zeeuws-Vlaanderen is bepaald door de invloed van de Schelde en de zee. Door de vele overstromingen en getijdeafzettingen zijn door de opslibbing van klei en zand slikken en schorren ontstaan, die steeds hoger kwamen te liggen. Wanneer deze schorren voldoende hoog lagen, zijn ze ingedijkt door de mens. Deze landaanwinning werd daarna in gebruik genomen voor de landbouw. Meermalen werd het nieuwe land na dijkdoorbraken weer overspoeld. De vele kreken die oorspronkelijk tussen de schorren lagen, zijn verzand en afgedamd met het inpolderen.

De toplaag van de bodem wordt gekarakteriseerd als zeekleigrond. Globaal gesproken is in de polders sprake van een verloop van lichte zavel dichtbij de dijk via zware zavel

tot lichte klei achterin de polders. De maaiveldhoogte varieert van NAP -0,50 m tot NAP +1,25 m.

6.5 Water

Oppervlaktewater

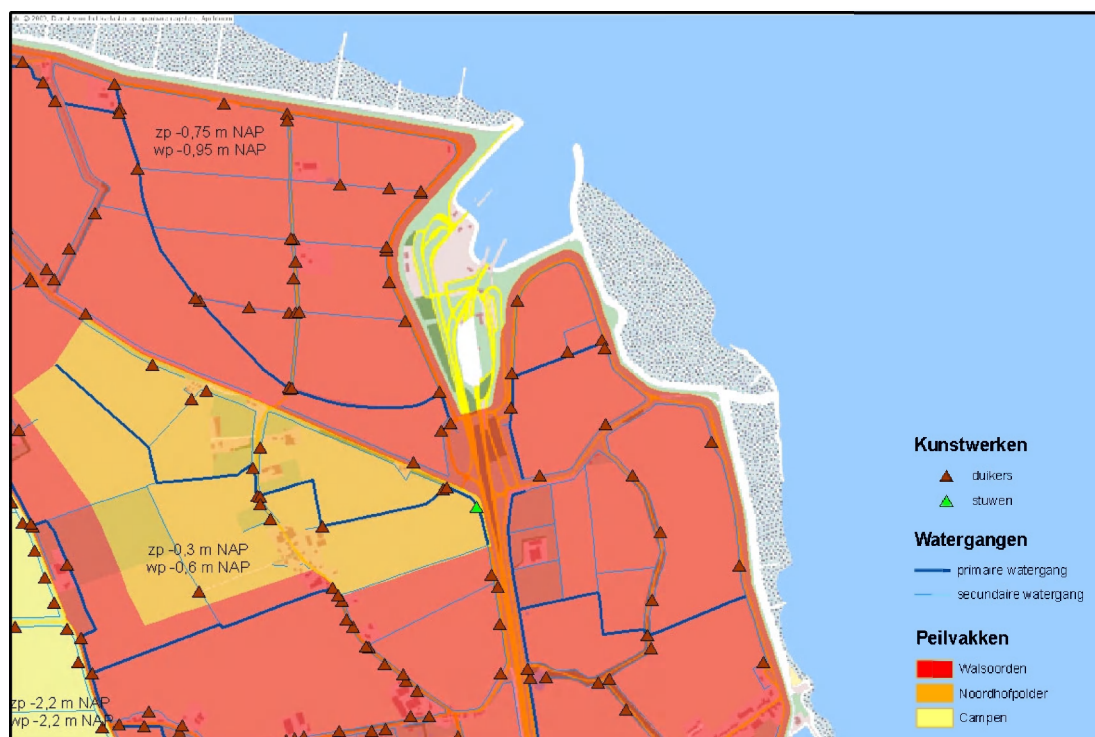
Het studiegebied wordt aan de oostkant begrensd door het water van de Westerschelde. De Westerschelde is een enorm uitgestrekt estuarium van slikken, zandplaten, schorren en permanente zoute tot brakke wateren.

Foto 6.3 Impressies van de Westerschelde

De waterafvoer van de Westelijke Perkpolder, Oostelijke Perkpolder, Noordhofpolder en Noorddijkpolder verloopt via een verzamelwatergang (dit is de primaire watergang ten oosten van de N689), waarbij het water uiteindelijk via het Gemaal Campen wordt afgevoerd.

Figuur 6.4 Watersysteem huidige situatie

Uit waterkwaliteitsgegevens van Waterschap Zeeuws-Vlaanderen volgt dat het oppervlaktewater in het studiegebied brak is (de gemeten chloridegehalten zijn hoger dan 3.000 mg/l), met een hoog stikstofgehalte (N_{tot}, ruim boven het maximaal toelaatbaar risico (MTR van 2,2 mg/l) en een hoog fosfaatgehalte (P_{tot}, ruim boven het MTR van 0,15 mg/l). De hoge nutriëntengehalten worden verklaard door de van nature aanwezige voedselrijke kwelstroom via de bodem (vooral fosfaat) en door de uitspoeling van restanten van meststoffen.

Grondwater

De gemiddeld hoogste grondwaterstand bevindt zich tussen de 0,40 m en 0,80 m beneden maaiveld en de gemiddeld laagste grondwaterstand bevindt zich dieper dan 1,20 m beneden maaiveld.

De diepte van het brak-zout grensvlak in het studiegebied varieert van NAP 0,00 tot NAP -0,50 m. Het studiegebied grenst in het westen aan de rand van een zoetwaterlens. Het voedingsgebied van de zoetwaterlens is een kreekrug ter hoogte van Kloosterzande.

Het gemiddelde waterpeil van de Westerschelde is hoger dan het polderpeil. Als gevolg hiervan ontstaat er een landinwaarts gerichte zoute grondwaterstroom. De aanwezige waterlopen vangen de zoute kwel af. Als gevolg van de zoute kwel is het water in de watergangen niet zoet en daardoor ongeschikt als drinkwater voor het vee en beregening. Perceelskwel, waarbij de kwel tot aan het maaiveld komt, wordt in het plangebied op een aantal plaatsen aangetroffen. Uit de Waterkansenkaart van de Provincie Zeeland komt naar voren dat in de Oostelijke Perkpolder, de Noordhofpolder en de Noorddijkpolder mogelijk zoute kwel voorkomt tot in het freatisch grondwater.

Het grondwater is voedselrijk. Er worden zeer hoge nutriëntenconcentraties aangetroffen van een natuurlijke oorsprong. In mariene afzettingen komen hoge fosfaat en ammoniumconcentraties voor.

De zeespiegel stijgt als gevolg van klimaatverandering. Voor de Nederlandse kust houdt het KNMI rekening met een zeespiegelstijging van 35 tot 85 centimeter in 2100 ten opzichte van het niveau van 1990 (tabel 6.1). De stijging is afhankelijk van de stijging van de atmosferische temperatuur. Daarnaast moeten we in ons land rekening houden met bodemdaling. Hiermee dient rekening te worden gehouden bij de vormgeving van waterkeringen.

Tabel 6.1: Klimaatscenario's voor zeespiegelstijging (KNMI, 2006)

Scenario (jaar)	Temperatuursverandering	Zeespiegelstijging
Gematigd (2100)	+2 °C	35-60 cm
Warm (2100)	+4 °C	40-85 cm

6.6 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Landschap

Het binnendijkse gebied van de Kop van Hulst maakt in zijn geheel deel uit van het voor de Zeeuwse Delta karakteristieke jonge zeekleilandschap. Het herkenbare dijkenpatroon vormt de ruggengraat van dit landschap. De dijken (Kalverdijk en Noorddijksedijk) verdelen het landschap in begrensde ruimtelijke eenheden. Deze polders zijn vooral voor de agrarische sector van belang en hebben daarnaast een

(beperkte) recreatieve waarde. Het landschapsbeeld wordt in hoge mate bepaald door de landbouw.

Karakteristieke overblijfselen van de strijd tegen het water zijn de voormalige dijkdoorbraken. Voorbeelden hiervan zijn de "nol" (figuur 6.5), de verbreding van het dijklichaam in de oostelijke Zeedijk langs de Westerschelde en het "weel", het kleine plasje langs de oostkant van de N689 ten zuiden van de Mariadijk.

Foto 6.5 Restanten van voormalige dijkdoorbraken (links de verbreding van de oostelijke Zeedijk (nol), rechts het Weel langs de N689)

Buitendijks bestaat het gebied uit een zeearmenlandschap met water, zandplaten, slikken en begroeide schorren als elementen. De Westerschelde maakt hier een grote bocht rondom de Kop van Hulst. Daarbij is sprake van een sterke afwisseling tussen diepe en ondiepere delen. In het diepste deel van de Westerschelde is de vaargeul voor de zeescheepvaart gesitueerd.

Cultuurhistorie

De cultuurhistorische elementen in het gebied zijn een afspiegeling van de ontstaansgeschiedenis van het gebied. Het gaat daarbij onder andere om dijken (de Kalverdijk), restanten van dijkdoorbraken (het weel) en kribben, strekdammen, drinkputten voor het vee, oude dijkjes of overblijfselen daarvan en karakteristieke landschappelijke beplantingen zoals doornstruwelen en knotbomen.

Archeologie

De archeologische betekenis van het studiegebied is gering. Er zijn geen vastgestelde archeologische waarden en er is een lage trefkans op aanwezigheid van archeologische resten binnen de grenzen van het invloedsgebied van de dijkverlegging (Provincie Zeeland/Grontmij, 2007).

6.7 Natuur

De Oostelijke Perkpolder, Noordhofpolder en Noorddijkpolder hebben een agrarische functie en bestaan grotendeels uit akkers en weilanden. In opdracht van Rijkswaterstaat is door BTL Advies in 2007 een flora- en faunaonderzoek uitgevoerd op het voormalige veerplein en ter plaatste van de toekomstige buitendijkse natuur. In dit onderzoek wordt geconcludeerd dat er in het studiegebied een aantal bijzondere beschermde soorten voorkomen, waaronder verschillende soorten orchissen (rietorchis, bijenorchis), zoogdieren (veldspitsmuis, vleermuizen). In het gehele gebied (dwz in het gehele plangebied van de Gebiedsontwikkeling Perkpolder) komen algemene vogelsoorten

voor evenals enkele bijzondere vogelsoorten (Rode Lijst, bescherming onder Vogel- en Habitatrichtlijn, zie tabel 5.1). Het gaat hierbij veelal om soorten die geassocieerd worden met agrarisch gebied zoals graspieper, gele kwikstaart, patrijs en diverse uilensoorten.

Het studiegebied grenst aan de Westerschelde. De Westerschelde bestaat uit een uitgestrekt estuarium van slikken, zandplaten, schorren en permanente zoute tot brakke wateren, in combinatie met binnendijs gelegen gebieden. De Westerschelde is opgenomen in het Natura 2000 netwerk (als Vogel- en Habitatrichtlijngebied Westerschelde en Saeftinghe). Voor het gebied zijn concept instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. De aanwezige bijzondere gebieden en soorten zijn door de Europese wetgeving streng beschermd.

Vogels uit het Natura 2000 gebied Westerschelde en Saeftinghe gebruiken de nu binnendijs gelegen akkers en weilanden als hoogwatervluchtplaats. Daarnaast zijn binnendijs enkele broedgevallen van de bontbekplevier vastgesteld en buitendijs 1 broedgeval van de strandplevier. Beide zijn kwalificerende broedvogels voor het Natura 2000 gebied Westerschelde en Saeftinghe.

De Kalverdijk is in het Provinciaal Natuurgebiedsplan Zeeland 2005 en het Omgevingsplan Zeeland 2006-2012 aangewezen als Bloemdijk en maakt onderdeel uit van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur. Bloemdijs herbergen diverse bloemen, veldspitsmuizen en vlinders. De Oostelijke Perkpolder is in het Natuurgebiedsplan van de Provincie aangewezen als natuurcompensatieproject. In de Mariapolder, in de punt tussen Parallelweg en Mariadijk, bevindt zich een weel (foto 6.5, rechts).

Het beschermde habitatype Estuaria, bevindt zich in een zeer ongunstige staat van instandhouding. Hiervoor zijn natuurherstelprogramma's nodig om de staat van instandhouding te verbeteren.

6.8 Recreatie

De huidige recreatieve gebruiksmogelijkheden van het studiegebied zijn beperkt tot extensieve vormen van recreatief medegebruik. Het landschap van de Kop van Hulst is vooral aantrekkelijk voor fietsers. Voor wandelaars is dat door de openheid van het landschap wat minder het geval. De inrichting van bestaande natuurgebieden in de buurt van het plangebied (De Vogel, De Putting) is weinig afgestemd op recreatief medegebruik en beleving. Zo mag op de meeste watergangen niet met kano's of andere vaartuigen worden gevaren. Ook zijn de natuurgebieden niet of slecht toegankelijk en ook nauwelijks beleefbaar vanaf de rand. Vanaf de buitenzijde van de Zeedijk wordt door sportvissers gevist op de Westerschelde.

Aan de rand van het studiegebied ligt, direct achter de noordelijke Zeedijk langs de Westerschelde, het paviljoen De Perk dat in de zomer tevens dienst doet als strandtent. De buitendijkse gronden bij het paviljoen De Perk en bij camping Perkpolder ten westen van het paviljoen worden gebruikt als strand. Verder vindt er verspreid op de Zeedijk dijkrecreatie plaats.

In de zomermaanden (van begin juni tot begin september) is het mogelijk om via een fietsveerdienst de Westerschelde over te steken naar Hansweert (Rondje Pontje).

Foto 6.6 Recreatie (links fietsen langs de dijk en rechts dijkrecreatie)

Uit de Ontwikkelingsvisie Hulst blijkt dat recreatie een belangrijk speerpunt vormt in de verbetering van de economische situatie in Oost Zeeuws-Vlaanderen. De Gemeente Hulst ziet recreatie als een belangrijke bron voor economische dynamiek na het wegvallen van de veerverbinding en de afname van het 'banktoerisme'. In de omgeving van het plangebied vindt momenteel dijkrecreatie plaats en nabij Ossensisse is een aantal campings gevestigd. Recreatie zal een belangrijke rol spelen in de verdere economische ontwikkeling.

In diverse havens aan de Westerschelde (Vlissingen, Terneuzen) bestaan ideeën voor uitbreiding van de jachthavencapaciteit. Indien al deze plannen worden gerealiseerd betekent dit een toename van de ligplaatscapaciteit voor recreatieschepen die de Westerschelde als vaargebied hebben van 130% tot 190%.

6.9 Woon- en leefmilieu

Wonen

In de Noordhofpolder bevinden zich twee woningen (Noorddijksedijk 1, Parallelweg 4). Daarnaast bevindt zich een aantal verspreide woningen in de nabijheid van het toekomstig natuurgebied.

De twee woningen in de Noordhofpolder zijn opgekocht en zullen in het kader van de Gebiedsontwikkeling Perkpolder verdwijnen.

Landbouw

Het studiegebied kent hoofdzakelijk een agrarisch gebruik (akkerbouw). De landbouwgewassen bestaan afwisselend uit gras, bieten, aardappelen, granen en maïs.

Naar verwachting zullen veel bedrijven uit de landbouwsector verdwijnen als gevolg van schaalvergroting, bedrijfsbeëindiging en omschakeling naar Nieuwe Economische Dragere. Deze landbouwgronden komen beschikbaar voor nieuwe functies.

Verkeer

Het studiegebied is niet bereikbaar met het openbaar vervoer. De infrastructuur bestaat uit (smalle) plattelandswegen en dijkwegen. Het verkeer bestaat voornamelijk uit landbouwvoertuigen, fietsers en personenauto's. De oorspronkelijke infrastructuur van dit oude poldergebied werd gevormd door de dijken. In de jaren '50 is de dwars door het poldergebied lopende wegverbinding naar de veerhaven ontstaan, uiteindelijk resulterend in de vierbaansweg N60 (nu N689). De N689 wordt door het opheffen van

het veer niet meer intensief gebruikt, maar het ruime wegprofiel is nog niet aangepast aan deze verandering. Bijzonder in het gebied is de mogelijkheid om aan de 'zoute kant' van de Zeedijk te fietsen.

Foto 6.7 Verkeer (links de N689 en rechts de toeristische fietspont)

De Westerschelde is het drukst bevaren vaargebied van de Deltawateren. Het totaal aantal vaarbewegingen wordt geraamd op ongeveer 200.000 per jaar. Dit betreft het volledige scala aan beroepsvaartuigen en pleziervaartuigen. De ligging van de havens en aansluitingen op kanalen zijn bepalend voor de verkeersintensiteit op de Westerschelde. Hierbij moet onderscheid worden gemaakt tussen beroepsvaart en recreatievaart. De hoeveelheid recreatievaart op de Westerschelde vormt slechts een klein deel van de totale scheepvaart. Een beperkt deel van de beroepsvaart op de Westerschelde heeft een bestemming nabij Perkpolder (de haven van Walsoorden). Om de laad- en loskades in de haven van Walsoorden bereikbaar te houden voor de scheepvaart, moet het diepe gedeelte van deze haven één- tot tweemaal per jaar worden uitgebaggerd.

Met het opheffen van de veerdienst Kruiningen-Perkpolder in 2003 is de bijbehorende infrastructuur (veerhaven, veerplein, N689) overtollig geworden. Verwacht wordt dat, ingeval er geen nieuwe bestemming voor het gebied wordt gevonden, de infrastructuur op termijn zal worden gecomoveerd. Een belangrijk deel van de bovengrondse infrastructuur, waaronder de geleidings- en remmingswerken voor de veerboten en het voormalig PSD-gebouw, is reeds verwijderd.

Het beheer van de N689 is door Rijkswaterstaat Zeeland in 2006 overgedragen aan de Provincie Zeeland. Gelet op de overdimensionering van het huidige wegprofiel ligt het in de lijn der verwachting dat deze weg op termijn versmald zal worden.

Geluid

In de huidige situatie is geen sprake van overlast door verkeersgeluid, vanwege het beperkte wegverkeer in het plangebied.

Licht

Er staan geen lantarenpalen langs de wegen in het gebied. De twee bestaande woningen stralen niet veel licht uit naar de omgeving.

Lucht

De N689 en het bedrijventerrein bij Walsoorden zijn mogelijke luchtverontreinigers. In het jaar 2005 werd voldaan aan de grenswaarden uit het Besluit Luchtkwaliteit; de

normen voor geen van de stoffen (zwaveldioxide, lood, stikstofdioxide, zwevende deeltjes, koolmonoxide en benzeen) werden overschreden.

Kabels en leidingen

Buiten de gebruikelijke huisaansluitingen en openbare nutsleidingen komen er in het studiegebied geen bijzondere kabels en leidingen voor. Op het veerplein staat een transformatorhuisje van waaruit de huizen op het veerplein van stroom worden voorzien.

Het transformatorstation op het veerplein en de kabels en leidingen zullen in het kader van de Gebiedsontwikkeling Perkpolder worden verwijderd. De huizen op het veerplein zullen vanuit de Westelijke Perkpolder van stroom worden voorzien.

7 TE ONDERZOEKEN ALTERNATIEVEN

7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de in het milieueffectrapport te onderzoeken alternatieven nader toegelicht. In het MER zullen de volgende alternatieven ontwikkeld worden:

- Referentiealternatief;
- Alternatief met minimaal benodigd ruimtebeslag;
- Milieuvriendelijk en duurzaam alternatief;
- Alternatief met de laagste kostprijs.

Nadat bovenstaande alternatieven zijn beoordeeld op hun effecten voor het milieu, zal het Meest Milieuvriendelijke alternatief en vervolgens het Voorkeursalternatief worden ontwikkeld:

- Meest milieuvriendelijk alternatief;
- Voorkeursalternatief.

De alternatieven zullen in het MER tot op detailniveau worden uitgewerkt zodat het mogelijk is om een afweging te maken tussen de alternatieven. De uitwerking betreft het aangeven van de voornaamste afmetingen zoals de hoogte van de kruin en bermen, de slootligging en slootbreedte en het bekledingsmateriaal en –afmetingen.

Voor alle alternatieven worden kostenramingen opgesteld voor de realisatiekosten. Tevens zullen de kosten voor beheer en onderhoud worden bepaald. De ramingen zullen eenduidig worden opgesteld, zodat vergelijking tussen de alternatieven per onderdeel mogelijk is. Na vergelijking van de verschillende te ontwikkelen alternatieven zal als laatste het voorkeursalternatief worden gekozen en uitgewerkt.

7.2 Referentiealternatief

Het referentiealternatief beschrijft de situatie die ontstaat als de voorgenomen activiteit niet wordt uitgevoerd. Deze situatie vormt de referentie ten opzichte waarvan de effecten van de overige alternatieven worden bepaald. Het referentie- of nulalternatief wordt gevormd door de huidige situatie in het studiegebied en de autonome ontwikkelingen.

7.3 Alternatief met minimaal benodigd ruimtebeslag

In het alternatief met het minste ruimtebeslag wordt gezocht naar optimalisatie van taludhellingen en kruinhoogte van de waterkeringen, zodat de waterkeringen zo weinig mogelijk ruimte in zal nemen.

7.4 Milieuvriendelijk en duurzaam alternatief

Het milieuvriendelijke en duurzame alternatief is gericht op toepassing van de meest duurzame en milieuvriendelijkste materialen, beperking van harde bekleding en maximaal hergebruik van materialen. Hierdoor zullen de keringen aantrekkelijk worden voor flora en fauna en zo min mogelijk belasting hebben op het milieu.

7.5 Alternatief met de laagste kostprijs

In het alternatief met de laagste kostprijs wordt het basisontwerp geoptimaliseerd ten aanzien van de beschikbare grondsoorten en –hoeveelheden, alsook de bekledingsmaterialen. De optimalisatie wordt gebaseerd op de aanlegkosten.

7.6 Meest milieuvriendelijk alternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief wordt ontwikkeld nadat de hiervoor genoemde alternatieven op de effecten voor het milieu zijn beoordeeld. Het meest milieuvriendelijk alternatief zal naar verwachting sterk lijken op het milieuvriendelijk en duurzaam alternatief.

7.7 Voorkeursalternatief

In het MER zal tevens het voorkeursalternatief voor de aanpassing van de waterkering worden aangegeven. Het voorkeursalternatief wordt vastgesteld nadat alle alternatieven met elkaar zijn vergeleken. Het voorkeursalternatief dient als het ontwerp voor de effectbeschrijving voor het Dijkverleggingsplan. Het voorkeursalternatief wordt gedetailleerd tot op het niveau dat nodig is voor het Dijkverleggingsplan.

8 GLOBALE BESCHRIJVING VAN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

De aanpassing van de waterkeringen zal gevolgen hebben voor het milieu. De thema's waarop de effecten van het initiatief in het MER worden beoordeeld, zijn: bodem, water, landschap, cultuurhistorie en archeologie, natuur, recreatie en woon- en leefmilieu. Hierna worden een voorlopig beoordelingskader en een globale beschrijving van de gevolgen voor de verschillende thema's gepresenteerd.

8.1 Beoordelingskader

In onderstaand overzicht is het voorlopige beoordelingskader weergegeven voor de bepaling van de effecten van de alternatieven. In het MER zal dit beoordelingskader definitief worden ingevuld.

Tabel 7.1. Voorzet voor het beoordelingskader voor de verschillende MER-thema's

Thema	Aspect	Beschrijving effect/Beoordelingscriterium
Bodem	Bodem	Bodemkwaliteit.
		Aantal (potentiële) verontreinigingen
		Grondverzet (hoeveelheden).
Water	Watersysteem	Gevolgen voor de afwatering en noodzaak voor aanpassingen aan de infrastructuur
Landschap, cultuurhistorie en archeologie	Landschappelijke waarden	Verandering van structuur, openheid en schaal
		Verandering van beleving landschap
		Herkenbaarheid van oorsprong, ontstaansgeschiedenis en huidige functies
	Cultuurhistorische waarden	Gevolgen voor cultuurhistorische waarden
	Archeologische waarde	(Kans op) verstoring van archeologisch bodemarchief
Natuur	Natuurwaarde	Effect op ecologische relevante sturende processen en factoren en algemene natuurwaarden
	Natuurbeschermingswet: Speciale beschermingszone	Effect op het Natura 2000 gebied Westerschelde
	Flora- en Faunawet	Effect op beschermde soorten binnen studiegebied
Recreatie	Accommodaties en voorzieningen	Aantal en aard te amoveren accommodaties en voorzieningen
	Routes en toegankelijkheid	Aantal en kwaliteit van routes
Woon- en leefmilieu	Verkeer	Verandering in verkeersbewegingen
	Geluid	Toetsing geluidbronnen aan vigerende normstellingen
	Luchtkwaliteit/stof	Toetsing verwachte verandering concentraties <i>PM</i> ₁₀ , NO ₂ aan luchtkwaliteitsnorm
	Licht	Toetsing aan directe lichtinval voor flora en fauna en omwonenden.
Kosten		Globale kosten

8.2 Gevolgen voor bodem

De diepere ondergrond zal door het aanpassen van de keringen niet worden beïnvloed. Maar het aanpassen van de waterkeringen zal wel van invloed zijn op de geomorfologische en bodemkundige kenmerken van het gebied. Daarnaast is er voor de uitvoering grondverzet nodig.

De geomorfologische kenmerken worden bepaald door de geologische ontstaansgeschiedenis, de bodemopbouw en het maaiveldverloop. Het aanpassen van de keringen zal effect hebben door het afgraven of ophogen van terreindelen.

De bodemkundige kenmerken worden bepaald door de bodemtypen, de bodemopbouw en eventuele bodemverontreinigingen. Het aanpassen van de waterkeringen zal leiden tot vergraving van de bodem, eventuele aantasting van in de bodem aanwezige (ondoorlatende) lagen, aan- en afvoer van bodemmateriaal, optreden van zettingen en eventuele verspreiding van verontreinigingen. In het MER zullen de mogelijke gevolgen van potentiële verontreinigingen worden onderzocht.

Voor de uitvoering van het aanpassen van de waterkeringen is grondverzet nodig. Voor de aanleg van de nieuwe waterkeringen zijn grote hoeveelheden grond nodig. In het MER zal een globale grondbalans worden opgesteld.

8.3 Gevolgen voor water

In het onderzoek voor water zijn met name de benodigde aanpassingen aan het watersysteem van belang in verband met de afwatering van de aanliggende gebieden. De effecten voor grondwaterstroming, oppervlaktewater- en grondwaterkwaliteit hangen samen met de integrale gebiedsontwikkeling. Deze zijn reeds behandeld in het plan-MER voor de Gebiedsontwikkeling Perkpolder en komen hier verder niet meer aan de orde.

Voorafgaand aan de aanpassing van de waterkeringen zal de afwatering van het zuidelijke deel van de Noorddijkpolder moeten worden aangepast. Ook de afluut van water uit de Westelijke Perkpolder die in de huidige situatie via de watergang ten oosten van de N689 plaats vindt zal aangepast moeten worden.

8.4 Gevolgen voor het landschap, cultuurhistorie en archeologie

De landschapsstructuur is bepaald door de agrarische geschiedenis en de recente inpolderingen. De structuur (openheid, kleinschaligheid) is van grote invloed op de landschapsbeleving (overzichtelijkheid, herkenbaarheid van historie, zichtlijnen, mogelijkheden tot beleving van kleinschaligheid) en de uniciteit van de polders. Door het aanpassen van de waterkeringen zullen deze aspecten sterk worden beïnvloed; de bestaande structuren zullen deels verdwijnen.

Effecten die in het kader van landschap onderzocht zullen worden, zijn:

- Verandering van structuur, openheid en schaal;
- Verandering van beleving van het landschap;
- Herkenbaarheid van de oorsprong, ontstaansgeschiedenis en huidige functies.

Bij de landschappelijke transformatie zullen enkele cultuurhistorisch waardevolle elementen verdwijnen namelijk de Kalverdijk (gedeelte oostelijk van de N689) en de

Noorddijksedijk. In het MER zullen de gevolgen voor cultuurhistorische waarden worden beschreven.

In hoofdstuk 6 is geconstateerd dat de archeologische betekenis van het studiegebied gering is (geen vastgestelde archeologische waarde, lage tot zeer lage trefkans op aanwezigheid van archeologische resten). De gevolgen van het aanpassen van de waterkeringen op de archeologie zal beperkt zijn. In het MER zal de kans op verstoring van het archeologisch bodemarchief worden beschreven.

8.5 Gevolgen voor de natuur

In het onderzoek voor natuur zijn de volgende deelaspecten van belang:

- Effect op ecologische relevante sturende processen en factoren en algemene natuurwaarden;
- Effect op beschermde habitats en soorten in het Natura 2000 gebied Westerschelde;
- Effect op beschermde soorten binnen het studiegebied.

In het kader van de gebiedsontwikkeling Perkpolder zijn reeds een Plan-MER en een passende beoordeling opgesteld waarin de effecten van de gebiedsontwikkeling, inclusief die van de waterkeringen, op natuur zijn onderzocht (Provincie Zeeland/Grontmij, 2007). Hierin is geconcludeerd dat het stelsel van dijken, dat een belangrijke ecologische verbindingfunctie vervult, in een gewijzigde vorm in tact blijft. In het Besluit-MER zal worden onderzocht wat de effecten hiervan zijn op de waarden en functioneren van de EHS. Hierbij zijn achteruitgang van de kwaliteit van huidige waardevolle bloemrijke vegetaties van belang alsmede versnippering van groeiplaatsen van planten en leefgebieden van waardevolle fauna.

In het Plan-MER is geconcludeerd dat voor de gebiedsontwikkeling geen sprake zal zijn van significante negatieve effecten op beschermde habitats en soorten in het Natura 2000 gebied Westerschelde. Dit deelaspect zal daarom in het Besluit-MER niet verder worden onderzocht.

In het plangebied 'Gebiedsontwikkeling Perkpolder' komen soorten voor die beschermd zijn in het kader van de Flora- en faunawet (zie paragraaf 6.7). Het Plan-MER concludeert ten aanzien van deze soorten dat een licht negatief en in omvang gering effect kan optreden. In het Besluit-MER zal nader op deze effecten worden ingegaan, specifiek veroorzaakt door de activiteiten in het kader van de aanpassing van de waterkeringen. Een mogelijke aantasting van soorten die beschermd zijn volgens de Flora- en faunawet kan naar verwachting met een aantal gerichte maatregelen of uitvoering van de werkzaamheden via een goedgekeurde gedragscode grotendeels worden voorkomen. Door bij de uitvoering rekening te houden met het broedseizoen (15 maart - 15 juli), kan verstoring van broedvogels worden voorkomen.

8.6 Gevolgen voor de recreatie

In het onderzoek voor recreatie zijn het aantal te amoveren accommodaties en voorzieningen en het aantal en de kwaliteit van de routes en toegankelijkheid van belang.

8.7 Gevolgen voor woon- en leefmilieu

Bij de uitvoering van de werkzaamheden kan sprake zijn van gevolgen voor verkeer, geluid, luchtkwaliteit, stof- en lichthinder voor de omgeving. Het gaat daarbij over effecten op de Westerschelde, effecten voor flora en fauna en effecten voor omwonenden. Bouwverkeer kan van invloed zijn op de verkeersveiligheid en de mate van doorstroming. Voor de mate van geluidsoverlast en stofhinder is vooral de omvang van de werkzaamheden, de wijze van transport, de uitvoeringsduur en het moment waarop de werkzaamheden worden uitgevoerd (windrichting) van belang. Felle bouwlampen kunnen hinder voor de omgeving veroorzaken.

De optredende effecten zullen getoetst worden aan geldende normen. Betreffende lichthinder ontbreken in wet- en regelgeving en beleid normen of grenswaarden waaraan de voorgenomen ontwikkeling dient te voldoen. Toch is lichthinder een steeds vaker terugkerend aspect als het gaat om milieukwaliteit. In het beleid ten aanzien van milieu, natuur of leefomgeving wordt lichthinder regelmatig aangemerkt als aandachtspunt. Bovendien kan licht deel uit maken van de te beoordelen effecten ten aanzien van soorten en gebieden die zijn aangewezen in de Vogel- en Habitatrichtlijn (soortbescherming). Voor de hinderaspecten zal inzicht worden gegeven in de situatie tijdens de aanleg en in de eindsituatie.

8.8 Kosten

Voor alle alternatieven zullen de kosten globaal in beeld worden gebracht met behulp van kengetallen voor de verschillende per alternatief te onderscheiden activiteiten en materialen. De bepaling van de kosten is vooral bedoeld voor de vergelijking van de alternatieven en het vaststellen van het alternatief met de laagste kostprijs.

9 LITERATUUR

1. Passende beoordeling Gebiedsontwikkeling Perkpolder. Provincie Zeeland/Grontmij, 10 december 2007. Eindhoven.
2. MER Gebiedsontwikkeling Perkpolder. Gemeente Hulst, Rijkswaterstaat Zeeland, Provincie Zeeland en Grontmij. 29 oktober 2007. Middelburg/Eindhoven.
3. Startnotitie MER Gebiedsontwikkeling Perkpolder. Gemeente Hulst, Rijkswaterstaat Zeeland, Provincie Zeeland en Grontmij. 20 januari 2005. Middelburg.

Beleid(s)nota's):

4. Ministerie van EZ (2003), Vernieuwde toeristische agenda
5. Ministerie van LNV (2000), Nota Natuur voor mensen, Mensen voor natuur
6. Ministerie van LNV (2004), Agenda voor een vitaal platteland
7. Ministerie van LNV (2008), Agenda Landschap
8. Ministerie van OC & W, Ministerie van LNV, Ministerie van VROM, Ministerie van V&W (1999), Nota Belvedere
9. Ministerie van VROM (2001), Nationaal milieubeleidsplan 4
10. Ministerie van VROM (2003), Brief beleidsvernieuwing bodembeleid
11. Ministerie van VROM (2005), Nota Ruimte
12. Ministerie van V&W (1998), Vierde Nota Waterhuishouding
13. Ministerie van V&W (2000), Derde Kustnota
14. Ministerie van V&W (2003), Waterbeleid voor de 21e eeuw (WB21)
15. Ministerie van V&W (2008), Ontwerp Nationaal Waterplan
16. Ministerie van V&W (2009), Stroomgebiedbeheerplan Schelde
17. Provincie Zeeland (2002), Samen slim met (grond)water, grondwaterbeheersplan 2002-2007
18. Provincie Zeeland (2008), Provinciaal verkeers- en vervoersplan
19. Provincie Zeeland (2005), Natuurgebiedplan
20. Provincie Zeeland (2005), Omgevingsplan Zeeland 2006 – 2016
21. Provincie Zeeland (2009), Ontwerp Planherziening Provinciaal Omgevingsplan
22. Provincie Zeeland (2005), Provinciaal Sociaal-economisch Beleidsplan 2005-2008
23. Provincie Zeeland, Nota Cultuurhistorie en monumenten 2007-2012
24. Provincie Zeeland, Nota Archeologie 2006-2012
25. Rijk (2002), Kabinetsstandpunt beleidsvernieuwing bodemsanering
26. Waterschap Zeeuws-Vlaanderen (2008), Ontwerp Waterbeheersplan Zeeuws-Vlaanderen 2010-2015
27. Waterschap Zeeuws-Vlaanderen (2004), Waterkeringsbeheerplan 2004-2008
28. Waterschap Zeeuws-Vlaanderen, Groenbeleidsvisie
29. Waterschap Zeeuws-Vlaanderen, Ontwerp-Keur waterschap Zeeuws-Vlaanderen, 2009
30. Waterschap Zeeuws-Vlaanderen, Keur waterkeringen waterschap Zeeuws-Vlaanderen, 1-7-2004
31. Waterschap Zeeuws-Vlaanderen, Zeeuwse Handreiking Watertoets, 6-4-2005
32. Gemeente Hulst, Bestemmingsplan Perkpolder, oktober 2008

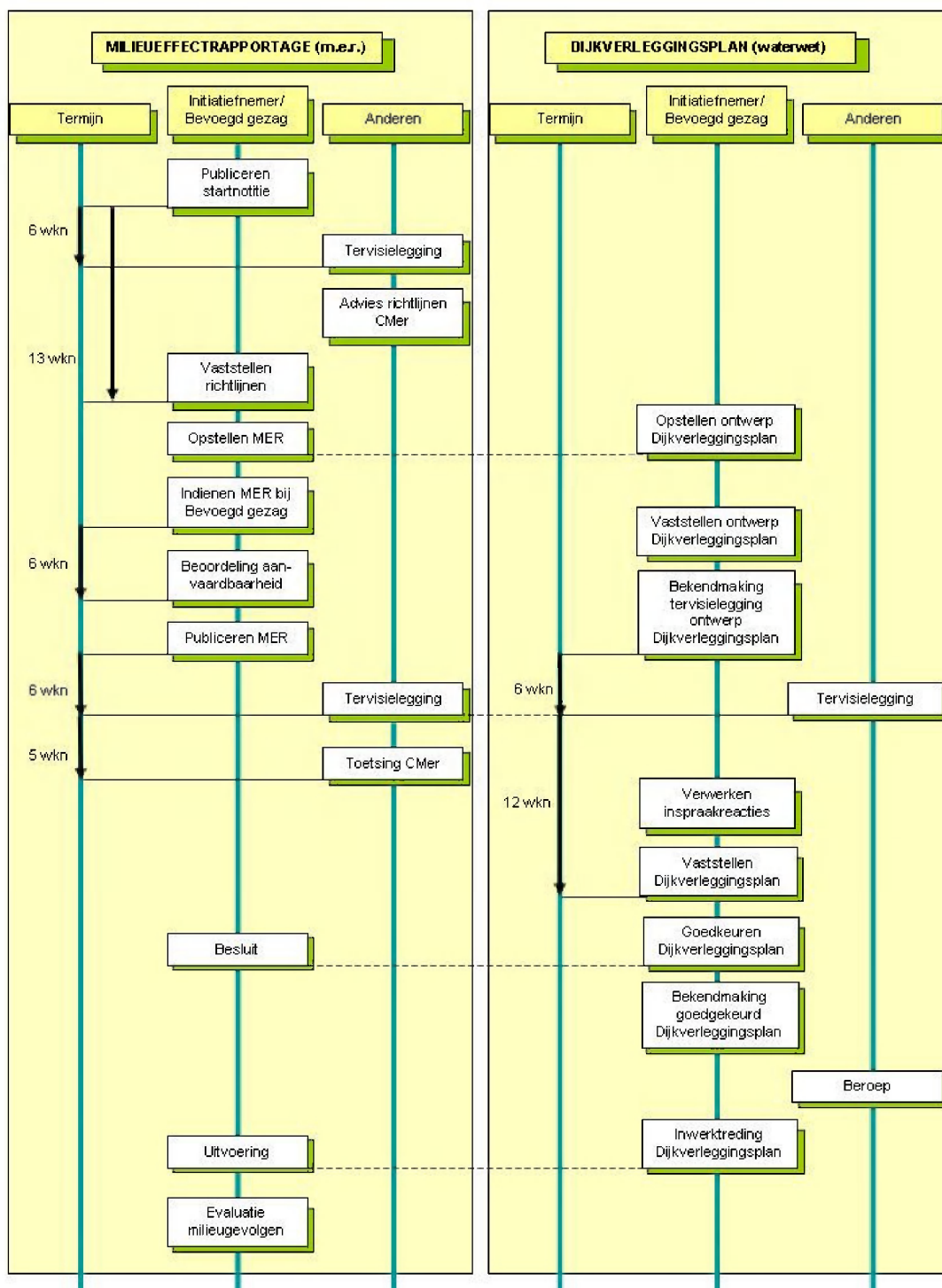
Websites

33. www.perkpolder.nl
34. www.comcoast.org
35. www.klimaatbuffers.nl

=0=0=0=

Bijlage 1

Procedureschema milieueffectrapportage en Dijkversterkingsplanprocedure

Bijlage 2

Toelichting Beleidskader

Bodem	
Brief beleidsvernieuwing bodembeleid	▪ Streven naar een duurzame omgang met de bodem: het huidige gebruik van de bodem mag de mogelijkheid om in de behoeften van volgende generaties te voorzien (landbouw, natuur, drinkwater en bijvoorbeeld woningbouw) niet in gevaar brengen. ▪ Gebruikers van de bodem krijgen meer eigen verantwoordelijkheid en decentrale overheden moeten bij ruimtelijke ordening, inrichting en beheer bewuster met bodem omgaan. ▪ Er dient een duidelijkere relatie te worden gelegd tussen het gebruik van de bovengrond en de huidige kwaliteit van en/of mogelijke invloed op de ondergrond.
Nota Ruimte; Europese Kaderrichtlijn Water	▪ Kwetsbare gebieden, zoals grote delen van de Ecologische Hoofdstructuur, en kwetsbare functies, zoals de drinkwatervoorziening, lopen risico's bij een verdere vervuiling van bodem en water. Daarom is een goede kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater van belang.
Vierde Nota Waterhuishouding	▪ Oplossing van bodemvervuiling ligt in eerste instantie bij de aanpak van de vervuilsbronnen om nieuwe verontreinigingen te voorkomen. Daarnaast is de sanering van ernstig vervuilde waterbodems noodzakelijk. ▪ Ten aanzien baggerspecie geldt het volgende stappenschema: 1. verspreiden indien verantwoord voor het ontvangende systeem; 2. verwerken (scheiden, reinigen, toepassen) waar mogelijk tegen acceptabele kosten; 3. storten als voorlopig onontkoombare, maar milieu- en kosteneffectieve, sluitpost.
Nationaal milieubeleidsplan 4; Kabinetsstandpunt beleidsvernieuwing bodemsanering; Omgevingsplan Zeeland; waterbeheersplan Zeeuws-Vlaanderen	▪ Voor locaties waar sprake is van verontreiniging in de bovengrond die zich niet verspreidt (immobiel) wordt de mogelijkheid gegeven om functiegericht te saneren. ▪ Er zijn drie categorieën oplossingen voor het saneren van mobiele verontreinigingen: ▪ de milieuhygiënisch meest gewenste variant, waarbij alle verontreiniging wordt weggehaald; ▪ een stabiele eindsituatie, waarbij niet alle verontreiniging wordt weggehaald, maar geen verdere verspreiding meer optreedt; ▪ een beheer- of isolatievariant indien een stabiele eindsituatie niet gecreëerd kan worden.
Water	
KRW; WB21; Vierde Nota Waterhuishouding; Nota Ruimte; Waterwet; Omgevingsplan Zeeland; Planherziening provinciaal Omgevingsplan; Waterbeheersplan Zeeuws-Vlaanderen	▪ Waarborging van de veiligheid tegen overstromingen vanuit zee met behoud van de (inter)nationale ruimtelijke waarden waarbij de gebiedspecifieke identiteit een belangrijke kernkwaliteit is. ▪ Zand als ordenend principe: ontwikkelingen die de bestaande zandvoorraden en de natuurlijke dynamiek van het kustfundament versterken worden ondersteund (duurzame veiligheid). Verstening van de zandige kust is niet gewenst. ▪ Verhinderende verdere uitbreiding van bebouwing op waterkering. ▪ Kustzonebenadering in plaats van kustlijnbenadering. ▪ Internationaal wordt gestreefd naar duurzame en robuuste watersystemen. ▪ Basisprincipes van het beleid zijn: "meer ruimte voor water", "voorkomen van afwenteling van de waterproblematiek in ruimte of tijd" en "standstill situatie: géén verdere achteruitgang in de huidige (2000) chemische en ecologische waterkwaliteit". Dit is geconcludeerd in de twee drietrapsstrategieën voor: ▪ Waterkwantiteit (vasthouden, bergen, afvoeren); ▪ Waterkwaliteit (schoonhouden, scheiden, zuiveren). ▪ Binnen het studiegebied liggen geen KRW waterlichamen. Voor oppervlaktewateren die niet begrensd zijn als KRW waterlichaam geldt dat rekening dient te worden

	gehouden met het principe van niet afwentelen en geen achteruitgang. Dit houdt ondermeer in dat de ecologische en fysisch-chemische waterkwaliteit in de overige wateren niet mag leiden tot verslechtering van de huidige ecologische en chemische toestand van het ontvangende waterlichaam.
Derde kustnota	▪ Waarborgen veiligheid dynamisch handhaven van de kustlijn. ▪ Buiten de bebouwingscontour of in gebieden waar helemaal geen contouren zijn vastgesteld, geldt voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen het 'nee, tenzij' principe (bouwen alleen als zwaarwegend maatschappelijk belang en geen alternatieven). ▪ Voor de Westerschelde is ruimte nodig om hoogwater en getijgolven in de toekomst te kunnen opvangen, aandacht dient daarbij te bestaan voor zowel dijkverzwaringen als de inrichting van overstromingsgebieden.
Omgevingsplan Zeeland	▪ De kustlijn zorg in Zeeland volgt het landelijke beleid uit de Derde Kustnota. ▪ Traditionele versterking blijft een reële optie voor de aanpak van dijken langs de Westerschelde, maar in een aantal situaties zullen ook alternatieven worden verkend. Bij de afweging vormt de duurzaamheid van de inrichting voor andere functies (natuur, recreatie, landbouw, wonen, bedrijvigheid) een belangrijk criterium.
Waterkering- beheerplan	▪ De primaire doelstelling is het behoud van de voorgeschreven veiligheid. Om de veiligheid te bewaken zijn landelijke normen vastgelegd waaraan de dijken moeten voldoen. Door middel van de projecten Zeeweringen en Zwakke Schakels wordt de komende jaren aan deze veiligheid gewerkt. Na afronding van deze werken zal 100% van de waterkeringen voldoen aan de norm van veiligheid tegen overstroming van 1/4000.
Ontwerp Waterbeheersplan 2010 – 2015	Integraal waterbeheer heeft zowel betrekking op het water in het stedelijk als het landelijk gebied. Daarbij gaat het zowel om droge voeten als om de kwaliteit van het water. Doelen die in het Ontwerp waterbeheersplan worden gegeven zijn: ▪ Het watersysteem voldoet in 2015 aan de normen van WB21. ▪ Het waterschap zal zich inspannen de uiteindelijk te kiezen ecologische en fysisch/chemische normering en beleidsdoelen te verwezenlijken. Waar mogelijk zal het waterschap invloed uitoefenen op de keuze van de te behalen doelen. Het gaat er immers om dat er reële doelen worden gesteld, doelen die haalbaar en betaalbaar zijn en waarbij een goede verhouding bestaat tussen inspanning en rendement. Voorts geldt dat ook alle spelers in het veld hun verantwoordelijkheid dragen. Uiteindelijk is het niet zo dat de kaderrichtlijn een verantwoording is van enkel de waterbeheerder. Maatschappijbreed zullen de nodige maatregelen moeten worden genomen. Het betreft dan tevens zaken waarvoor een generieke regelgeving de basis moet zijn. ▪ Samenwerking in de waterketen is een speerpunt. ▪ Het waterbeheer in de stad geschiedt in goede samenwerking met de gemeenten. ▪ In het Regionaal Bestuursakkoord Water hebben waterschap en provincie heldere afspraken vastgelegd.
Ontwerp-Keur waterschap Zeeuws- Vlaanderen 2009	▪ De Keur stelt regels in het belang van de bescherming van het regionale watersysteem in Zeeuws-Vlaanderen (bescherming en onderhoud van oppervlaktewateren en dijken). De Keur is aangepast in verband met de inwerkingtreding van de Waterwet en de daarmee verschuivende bevoegdheden op onderdelen van het waterbeheer. De Keur vervangt de huidige Keur waterschap Zeeuws-Vlaanderen en de Keur waterkeringen waterschap Zeeuws-Vlaanderen. De ontwerp-Keur heeft van 13 juli 2009 tot 24 augustus 2009 ter inzage gelegen. De Keur is nog niet vastgesteld.
Keur waterkeringen waterschap Zeeuws- Vlaanderen en Legger	▪ In de Keur zijn verbods- en gebodsbepalingen opgenomen ter regulering van activiteiten in, op of nabij waterkeringen die het waterkerend vermogen kunnen aantasten. In de legger zijn de begrenzingen vastgelegd. Uit de legger volgt tot hoever waterkeringen en beschermingszones zich uitstrekken. De legger is in dit

	opzicht te beschouwen als een onderdeel van de Keur.
Zeeuwse Handreiking Watertoets	Voor een Gebiedsplan dient een watertoets uitgevoerd te worden waarin uiteengezet wordt worden of en in welke mate het plan gevolgen heeft voor de waterhuishouding. De watertoets is het hele proces van vroegtijdig informeren, adviseren (door de waterbeheerder), afwegen en beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten in ruimtelijke plannen en besluiten.
Landschap, cultuurhistorie & archeologie	
Verdrag van Valetta (1992)	- Dit verdrag regelt het beschermen van het archeologisch erfgoed. Doel is om schade aan het bodemarchief te beperken en waar mogelijk te voorkomen. - In het verdrag is vastgelegd dat archeologische aspecten meegewogen dienen te worden bij ruimtelijke besluitvorming. - Waar mogelijk dienen archeologische waarden te worden ontzien en moet gestreefd worden naar het behouden van de archeologische waarden in de bodem, in-situ. - bodemverstoorders betalen het archeologisch (voor)onderzoek en mogelijke opgravingen wanneer behoud in situ niet mogelijk is.
Nota Ruimte; Actieprogramma Ruimte en Cultuur (Belvédère beleid); Nota Natuur voor mensen, Mensen voor natuur; Omgevingsplan Zeeland (ontwerp), Nota Landschap.	- De algemene doelstelling voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen luidt dat de bestaande kwaliteit van het landschap een meer centrale plaats dient te krijgen bij ruimtelijke afwegingen. Op deze manier wordt de variatie in het landschap gewaarborgd. - Binnen nationale landschappen en Belvédère gebieden is 'behoud door ontwikkeling': cultuurhistorische waarden moeten meer een centrale en voorwaardenscheppende rol krijgen in ruimtelijke ordeningsprocessen. In algemene zin geldt dat binnen nationale landschappen ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk zijn, mits de kernkwaliteiten van het landschap worden behouden of worden versterkt ('ja, mits'-regime).
Cultuurhistorie en monumenten	Doel is om de komende jaren te investeren in het behoud, de ontwikkeling, de ontsluiting en het gebruik van de cultuurhistorie in de provincie Zeeland.
Natuur	
Natura 2000 (Europese Vogelrichtlijn, Europese Habitatrichtlijn, Ramsar (Wetlands) Conventie); Nota Ruimte	- Natura 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie en vormt de hoeksteen van het beleid van de EU voor behoud en herstel van biodiversiteit. Het netwerk omvat alle gebieden die zijn beschermd op grond van de Vogelrichtlijn (1979), Habitatrichtlijn (1992) en Ramsar (wetlands) Conventie (1971). De Vogel- en Habitatrichtlijnen zijn in Nederland geïmplementeerd in de Flora en faunawet (wanneer het soortenbescherming betreft) en de natuurbeschermingswet (wanneer het de bescherming van gebieden betreft). - De Vogelrichtlijn heeft twee beschermingsstrategieën: - de bescherming van leefgebieden van een aantal specifieke soorten; - algemene bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het grondgebied van de Europese lidstaten - De Habitatrichtlijn heeft twee beschermingsstrategieën: - de bescherming van natuurlijke habitats en habitats van een aantal specifieke soorten (gebiedsbescherming); - de strikte bescherming van soorten die belang zijn voor de Europese Unie (soortenbescherming).
Nota Ruimte; Nota Natuur voor Mensen, Mensen voor Natuur; Omgevingsplan Zeeland; Natuurgebiedplan	De Westerschelde maakt deel uit van de begrensde ecologische hoofdstructuur grote wateren. Het doel van de EHS is om waardevolle gebieden en planten- en diersoorten te behouden en te ontwikkelen en aantasting tegen te gaan. Aantasting van de EHS is uitsluitend mogelijk in geval van zwaarwegend maatschappelijk belang. Bij aantasting van de EHS is het compensatiebeginsel van toepassing. Dit betekent dat het verlies aan natuurwaarden, landschapswaarden en recreatieve

Zeeland	waarden elders moeten worden gecompenseerd, zodat per saldo geen kwaliteitsverlies optreedt (gebaseerd op beoordelingskader van de Habitatrichtlijn, gebaseerd op het voorzorgsprincipe: 'nee, tenzij...'). ▪ Binnen de natuurgebieden en natuurontwikkelingsgebieden dienen de specifieke Zeeuwse landschapskarakteristieken als getijdegeulen, deltawateren, duinen, oudlandgebieden en kreken zoveel mogelijk versterkt te worden. ▪ Door hun lintvormigheid zijn dijken uitermate geschikt om te fungeren als corridor, met name voor kleinere zoogdieren, amfibieën, reptielen en insecten. Extensivering van het gebruik van de dijken is hiervoor noodzakelijk. Bovendien zullen verschillende maatregelen te worden genomen om daar waar een dijk als barrière dient deze weg te nemen of te "verzachten". Zee- of meerdijken zouden bijvoorbeeld moeten worden voorzien van vispassages en op plaatsen waar veel "verkeersslachtoffers" vallen, zouden regionale waterkeringen of binnendijken kunnen worden voorzien van een faunapassage.
Vierde Nota Waterhuishouding	▪ Doel is de natuurlijke processen in de delta te herstellen en versterken. Er moet meer uitwisseling komen tussen water van de verschillende compartimenten in de delta. Natuurlijke, geleidelijke overgangen dienen hersteld te worden en de peilfluctuaties een natuurlijk verloop te hebben. De oevers van de schelde bieden nog grote mogelijkheden om een groter areaal natuur onder de invloed van het getij te brengen.
Groenbeleidvisie	▪ Het beleid voor het groenbeheer is vastgelegd in de Groenbeleidvisie 2004 van het waterschap. Hierin is de visie uitgewerkt voor de inpassing en versterking van groene elementen in het Zeeuws-Vlaamse landschap. Inrichting en onderhoud van bermen heeft een grote invloed op de beleving van het landschap. Het ecologisch bermbeheer wordt bevorderd. Daarnaast wordt ter voldoening aan de vereisten van de Flora- en faunawetgeving het maaibeeld aan een nadere toetsing onderworpen en zonodig aangepast.
Wonen en leefmilieu	
Nota Ruimte; Agenda voor een vitaal platteland	▪ Het bouwbeleid in de kustzone is erop gericht zo duurzaam mogelijk met de ruimte van het kustfundament om te gaan. Buiten de kustplaatsen staan in het algemeen natuur en recreatie, en daarbij passende veerkracht en dynamiek voorop.
Provinciaal Sociaal-Economisch beleidsplan (PSEB)	▪ Het beleid richt zich enerzijds op concentratie, uitbouw en versterking van economische activiteiten in de havens en de stedelijke ontwikkelingsgebieden en anderzijds op behoud en versterking van de groenblauwe oase. In beide gebieden moet worden geïnvesteerd, zowel in kwaliteit als in economische en sociaal-culturele vitaliteit. Een belangrijke kracht voor de Zeeuwse economie is de aanwezige diversiteit. Deze dient als basis voor verdere dynamiek en ontwikkeling van Zeeland. Behoud en versterking van de diversiteit is daarbij essentieel. ▪ Het provinciale beleid is gericht op het instandhouden en versterken van de agrarische productiefunctie en het bevorderen van een duurzaam en veilig producerende landbouw. ▪ De grondgebonden landbouw is een belangrijke economische en landschappelijke drager van het landelijk gebied.
Provinciaal verkeers- en vervoersplan; Omgevingsplan Zeeland	▪ Doel van het PVVP is "Zeeland biedt een optimaal verkeer- en vervoerssysteem, waarvan de kwaliteit voor de individuele gebruiker in goede verhouding staat tot de kwaliteit van de samenleving als geheel, en dat recht doet aan het evenwicht tussen sociale, economische en ecologische waarden. Op basis daarvan worden twee hoofdlijnen onderscheiden: het mobiliteitsbeleid en de gebiedsprofielen. In het mobiliteitsbeleid staat de infrastructuur (wegen, spoorlijnen, waterwegen, fietspaden, bushaltes) centraal. Het beleid wordt gebaseerd op het verkeersbeeld dat bestaat en dat wordt ingegeven door de wensen van de weggebruikers. In het beleid voor de gebiedsprofielen spelen de lokale omstandigheden de voornaamste

	rol. ▪ Bij de aanleg van wegen, bruggen en viaducten en bij grote reconstructies is er altijd aandacht voor de inpassing van de werken in het landschap. Aantasting van de omgeving moet zoveel mogelijk worden voorkomen dan wel tegengegaan. Tegelijkertijd wordt rekening gehouden met de 'beleving van de weg': hoe ervaren de weggebruikers het landschap terwijl zij onderweg zijn. Duidelijk is dat aan recreatieve routes andere eisen worden gesteld dan aan de doorgaande wegen tussen woon- en industriegebieden.
Nationaal milieubeleidsplan 4; Provinciaal verkeers- en vervoersplan	▪ De kwaliteit van de leefomgeving wordt mede bepaald door zaken als hinder (geluid, stank) en luchtkwaliteit. Nieuwe ruimtelijke ingrepen in een gebied dienen dan ook te passen binnen de normstellingen en het beleid dat geldt ten aanzien van hinder en luchtkwaliteit. Algemeen geldt ten aanzien van geluid dat in een gebied enkel de geluiden te horen mogen zijn die passen bij de functie ervan. Specifiek ten aanzien van natuur in de EHS geldt dat de geluidskwaliteit binnen het gebied van de EHS in 2010 niet verslechterd mag zijn ten opzichte van 2000. In 2030 dient de geluidskwaliteit binnen de EHS overal goed te zijn. Nieuwe ontwikkelingen die betrekking hebben op natuur of waarin natuurontwikkeling een rol speelt dienen tevens te voldoen aan de wettelijke normen ten aanzien van lucht, m.n. inzake depositie van verzurende en vermistende stoffen. ▪ In het Provinciaal Verkeer- en Vervoerplan zijn de Europese regels en de Nederlandse wettelijke voorschriften voor de natuur verwerkt, voor zover die betrekking hebben op onderwerpen als licht en duisternis, natuurgebieden en landschappelijke inpassing.
Recreatie	
Nota Ruimte; Agenda voor een vitaal platteland; Omgevingsplan Zeeland	▪ De recreatiesector moet de ruimte krijgen om te kunnen anticiperen op de veranderende behoefte van de samenleving en om zich tot een economische drager van (delen) van het platteland te ontwikkelen. De bereikbaarheid en toegankelijkheid van de groene ruimte moeten met het oog hierop worden verbeterd en vergroot, zowel door het wandel-, fiets- en waterrecreatienetwerk te vergroten als door belemmeringen weg te nemen. ▪ In gebieden waar recreatie geen primaire functie is, wordt recreatief medegebruik wel mogelijk geacht voorzover dit geen of slechts in geringe mate beperkingen voor de primaire functie oplevert.
Beleidsnota Wandelnetwerken Zeeland	▪ De inzet van het Wandelnetwerk Zeeland is drieledig, namelijk het ontsluiten van het platteland voor de wandelaar, de realisatie van een aantrekkelijk (wandel)landschap en de vindbaarheid via promotie van het nieuwe toeristische product voor de consument.
Vernieuwde toeristische agenda; Omgevingsplan Zeeland; Beleidsnota toerisme	▪ Om de kust als toeristische en recreatieve bestemming in de toekomst concurrerend te laten zijn met buitenlandse alternatieven is een kwaliteitsslag dringend noodzakelijk. Het is daarbij van belang om de karakteristieke elementen van de kust te behouden en waar mogelijk te versterken. Daarmee kan dan ook het onderscheidende karakter van de verschillende plaatsen beter worden geprofileerd en worden afgestemd op de diverse doelgroepen. ▪ In het kader van de gebiedsontwikkeling in Hulst Noord (Plan Perkpolder) liggen er uitdrukkelijk een aantal grote kansen voor toerisme naar Hulst. Enerzijds op grond van de gebiedsontwikkeling ter plaatse, anderzijds op grond van de ingeplande voorzieningen. In de beleidsnota worden in relatie tot de gebiedsontwikkeling Perkpolder enkele maatregelen genoemd waar Perkpolder in wordt genoemd. ▪ Bij het ontwikkelen van het Plan Perkpolder zijn naast toeristische verblijfsvoorzieningen ook diverse mogelijkheden opgenomen gericht op dagtoerisme. ▪ Maatregel: In het Plan Perkpolder naast de verblijfsrecreatieve voorzieningen

	(recreatiewoningen/deeltijdwoningen, campings, ligplaatsen jachthaven etc.) zoals een golfterrein, een hippisch centrum, een restaurant, een strandvoorziening tussen Perkpolder en Krevershille en voorzieningen gericht op ontsluiting van de geplande natuurgebieden (wandel/fietspaden, borden etc.). ▪ Beleidsdoelstelling 15: De omvang en de kwaliteit van het wegennet richting de stad Hulst en de toeristische voorzieningen in het buitengebied houdt gelijke tred met de verwachte drukte richting deze voorzieningen. ▪ Maatregel: In gesprek blijven met de Belgische wegbeheerders ten einde de belangrijke zuidelijke toegangsweg vanuit België richting Hulst optimaal geopend te krijgen en de huidige knelpunten vooral aan de rijksgrens op te lossen. Maatregel: De in het Plan Perkpolder geplande wegen richting de geplande voorzieningen worden afgestemd op de verwachte drukte, waarbij zowel aandacht is voor de geplande woonvoorzieningen als de geplande toeristische voorzieningen. Speciale aandacht verdient daarbij de ontsluiting van de nieuwe natuurgebieden met wandel- en fietspaden. ▪ In het buitengebied is er voor bezoekers aan het Natuurgebied de Saeftinghe een apart parkeerterrein aangelegd. Ook bij de dijkovergang bij Perkpolder is t.b.v. het recreëren op de dijk een beperkte parkeervoorziening aangelegd. Deze laatste voorziening in bij warme zomerse dagen niet berekend op het aantal potentiële parkeerders, zodat ook de bermen van de toevoerwegen als parkeervoorziening worden gebruikt.
--	---